

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVI. évfolyam • 2011. november

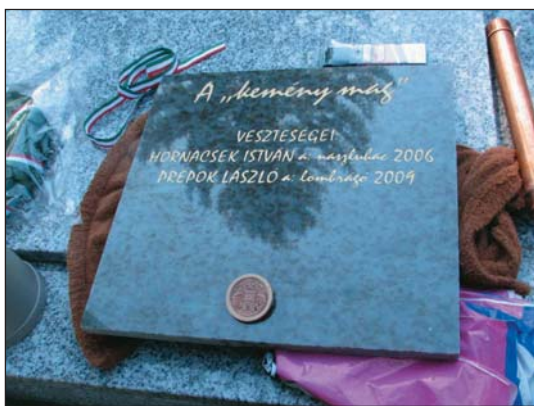

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Emlékkő Selmecen a „kemény mag”-tól

Volt GEO-s diákok egy csoportja – saját elnevezés szerint „Kemény mag” – a selmebányai diákhagyományok lelkes hívei és támogatói 1997 óta minden évben ellátogatnak az ősi Alma Materhez, hogy tiszteljenek a régi selmebányai Akadémia ennyi évtizednyi távolságból is misztikus, sugárzó szellemisége előtt. Úgy tartják és gondolják, hogy jó együtt sétálgatni, beszélgetni és egy kicsit lelkiileg feltöltődni a régi falak között. Készítettek már saját daloskönyvet a csapat tagjainak kedvenc nótáiból, korszokát a találkozó emlékére, megemlékeztek neves évfordulókról, születésnapokról. A baráti társaság tavaly egy újabb komoly döntést hozott. Mivel a társaság

két tagja (Hornacek István alias Naszluhac és Prepok László alias Lombrágó) is az égi sörmezőkről nyújtja korszóját felénk, úgy határoztak, EMLÉKHELYET LÉTESÍTENEK abból a célból, hogy a szeretett városban legyen egy olyan pont, ahol mindig együtt lehetnek mind, a még élő és a már eltávozott cimborák.

Az emlékhely a selmebányai úri temetőben, a 2010-ben megváltott sírhelyen került kialakításra. 2011. május 6-án délután ezen a helyen egy mészköből faragott emlékkövet állítottak fel. Az emlékkő az első szintezési hálózat főalappontjainak kicsinyített mása, melyre a földmérő, a bányász- és az erdészszakok jelvényei kerültek bevézésre. A földmérő címer alatt beépített magassági jegy a szakmaiságot hivatott szimbolizálni. Az emlékkő alatt egy fémhengerben a felállítás napján megjelent székesfehérvári, selmebányai, illetve néhány országos napilapot, a Geodézia és Kartográfia folyóirat egy példányát, valamint pénzérméket helyeztek el. A fémhenger felett az a márványtábla van, amelyre a két elhunyt társ nevét vésték fel. Ugyancsak

elhelyezésre került a már említett daloskönyv és egy, az első selmeci (1997-es) kirándulásuk korszója, amit minden résztvevő „aláírt”. Az alapítók megállapodtak abban, hogy a már eltávozott, és a majdan eltávozó cimborák nevét haláluk után egy rézlemezre gravírozva az emlékkő alatt elhelyezik. Szándékuk szerint az „EGYÜTT VAGYUNK” felirat örökké összeköti az alapítókat egymással és a selmebányai múlttal, melynek szinte megmagyarázhatatlan ereje, vonzása hozza őket ide minden évben. Az alapításról készített alapítólevelet a résztvevők aláírásukkal hitelesítették.

A „Kemény mag”-túrák mindig nagyon jó hangulatúak, egymást sokat ugratják, azaz mindig vidámak, jól érzik magukat. Így volt ez az emlékkő felállítá-

Miniszteri kitüntetés

A Kolontár és Devecser környékét sújtó vörösiszap-katasztrófa egyéves évfordulóján **Pintér Sándor** belügyminiszter „RENDKÍVÜLI ELISMERÉS VÖRÖSISZAP KATASZTRÓFA” érdemjellel tüntette ki **Tengerdi Győző** vezérigazga-

tót, és rajta keresztül a HM VERGA Zrt. munkatársait.

Az erdőgazdaság építőrészlege a szerencsétlenség után azonnal a helyszínre sietett és munkagépeivel nekilátott a devecseri kastélypark tisztításának. Hosszabbított munkanappal, hétvégi munkavégzéssel közel ezer munkórát dolgoztak. Ezenkívül különböző alvállalkozások szakirányítását végezte az erdőgazdaság. Ilyen módon épült meg a településközeleli erdőt megközelítő, mintegy másfél kilométeres szervízút, illetve különböző kül- és belterületi tereprendezések történtek. A HM VERGA Zrt. a kárelhárításban összesen mintegy fél évet dolgozott.

Emlékeztetes, hogy a katasztrófa kapcsán az OEE Pápai Helyi Csoportja az Erdészcsillag Alapítvány segítségével külön gyűjtést rendezett, melynek eredményeként több mint egymillió forintot adományoztak a környékbeli rászoruló kollégáknak.

sa közben is, de az avatási ceremónia (rövid megemlékező beszéd, a Főhajtás a túlvilágra dal eléneklése) alatt érezhető volt az a szavakba nehezen foglalható feszültség, bizsergető érzés, meghatódottság, hogy most valami olyan történt, ami talán örök, aminek komoly súlya van. Itt olyan valami született, ami méltó emléket állít a földmérő társadalomnak, az elődöknek és utódoknak egyaránt.

Bízunk benne, hogy ez a hely „biztos pont” lesz mindannyiunk számára, az ide kiránduló földmérők és más testvérszakok, egyesületek az eddig megkorszorított sírok mellett jövőre már ide is elhelyezik a megemlékezés virágait.

Ezt a kis leírást az alapítólevél és avatási élményei alapján **Engler Péter** alias Tyótya készítette.

A harmadik oldal

Szaktudásunk nem napjainkban éli virágkorát. Nagy múltú, rangos intézmények zsugorodnak a legkisebb életképes méretig, kikezdtetetlen tisztességű és tudású kollégáink veszítik el pozíciójukat, nemritkán állásukat is. Mindennaposak a szakmát érő támadások. A szakmai szempontok nemritkán alulmaradnak, esetenként nem is igen értelmezhető szempontokkal szemben.

Ez lenne a legalkalmasabb pillanat egy új folyóirat életre hívásához? Ezen nyilván hosszasan lehetne vitatkozni. Persze, ha ennél sokkal jobb időket élnénk, talán nem is kellene új lap, hiszen valószínűleg élne, avagy élnének még a korábbi szakmai tudományos folyóiratok is.

Optimálisnak aligba mondható az idő, viszont abhoz sem fér túl sok kétség, hogy éppen napjainkban van igen nagy szükség egy ilyen sajtótermékre. Gyorsan változó gazdasági, társadalmi, környezeti viszonyaink között nap mint nap merülnek fel olyan kérdések, melyek felelős megválaszolása kutatási báltér nélkül lehetetlen. A megtalált (esetleg csak megsejtett) válaszok közvetítésére pedig egy szakmai-tudományos folyóirat a legalkalmasabb. Papírra nyomtatva. Még akkor is, ha az internet korát éljük. Egy nyomtatott folyóiratot lehet a kerti padon, este az ágyban vagy akár az erdőben is lapozgatni. Egy szaklap több, mint a belőle kinyerhető információk összessége. Egy lap a szakmai összetartozás érzését is szolgálja, jelképezhet, megtestesíthet egy hivatást. Az internetről letöltött vagy e-mailen kapott pdf-file-októl ezek aligba várhatóak el...

A tölgy egyik legelső életjele a makk kicsírázása (lásd az első szám címlapját). Szaktudásunk életjelei mindenekelőtt a magyar erdők növekvő területe, a belőlük nyert hasznosuló faanyag, a bennük testet őrő természetvédelmi/ökológiai értékek, de ugyanígy az erdei iskolák, az ökoturisztikai fejlesztések, tanósvények, szakmai kiállítások is.

Az erdészettudomány életjelei a nemesített fajták, a kidolgozott technológiák, a cikkek, könyvek, tudományos és ismeretterjesztő előadások révén terjesztett tudás.

Az Erdészettudományi Közlemények az ERTI és a NYME-EMK egyik legújabb, közösen kiadott életjele. Hirdeti, hogy a nebezédő körülmények közepette is legjobb tudásunk szerint tesszük dolgunkat, és munkánk eredményeit igyekszünk mielőbb a legszélesebb szakmai közönség elé tárni.

Kollégák! Mindannyian adjunk életjeleket! Minél többet! Aki sok életjelet ad, az bizonyosan él. Aki pedig él, azt nebezébb eltemetni...

**Csóka György (ERTI) és
Lakatos Ferenc (NYME-EMK)**

az Erdészettudományi Közlemények főszerkesztői

Tartalom

Emlékkő Selmeceen a „kemény mag”-tól.....	11/B2
Lengyel Atilla, Papp Dorottya, Szente Réka, Szepesi András: Az Európai Unió Tanácsa Magyar Elnökségének erdészeti feladatai – (II.)	330
Rédei Károly, Csiba Imre, Keserű Zsolt: Vöröstölgyesek nevelése	333
A tiszafa 200 évvel ezelőtti tananyagban	335
Czerny Károly: Szálaló erdőgazdálkodás	336

Bartha Dénes, Kerényi-Nagy Viktor:
Egy kiemelten veszélyeztetett faj: a
fekete galagonya

S. Töttő Rita: Török erdészek látogatása.....	339
Lakatos Ferenc, Tuba Katalin: A tiszafa rovarvilága	340
Frank Norbert: Erdőmérnök-hallgatók tanulmányútja	341

Urbán Tibor:
Tanulmányút szálaló üzemmód-
ban kezelt erdőkbé

Kovácsévics Pál, Koczek László: Magyar siker nemzetközi döntőben	344
---	-----

Gerely Ferenc:
Az Erdőfeltárási Szakosztály
Parád térségében

Greguss László Géza: Kisalföldi erdészek Gemencen	346
Bolla Sándor: A Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő-gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport rendezvénye.....	347
Sport – Vác – szakszervezet	348
Demeter Zoltán: Erdővidék német szemmel	349
A Diósjenői Erdei Szabadidőparkból startolt a félmaraton ..	350
Sárvári János: MEGOSZ rövid hírek	351
Járási Lőrinc: Vidéki erdészeti egyesület Miskolcon 2.	352
Wágner Tibor: Az 1952. évi mónosbéli „olimpia”	355

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVI. évfolyam 11. szám (november)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@oe.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: ZAMBÓ PÉTER elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2011. november 11.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Obornaki hajnal. Fotó: Jakabfi Ferenc

Az Európai Unió Tanácsa Magyar Elnökségének erdészeti feladatai – (II.)

2.1.2. Európai Erdők folyamatának (MCPFE) 6. konferenciája, Osló, 2011. június 14-16.

Az Európai Erdők – Forest Europe (FE, korábban MCPFE) – miniszteri konferencia, mint erdészeti politikai folyamat 1990 óta működik. Eddig öt miniszteri konferencia összehívására került sor.⁷ Ezek alkalmával a folyamat részes államainak miniszterei önkéntességen alapuló határozatokat fogadtak el, melyek jelentősen hozzájárultak a fenntartható erdőgazdálkodás alapelveinek és gyakorlatának fejlesztéséhez Európában. A folyamatnak az Európai Unió és annak 27 tagállama önálló jogon tagjai.

A legutóbbi, 2007-ben Varsóban megtartott 5. miniszteri konferencián világossá vált, hogy a folyamat az addigi önkéntességen alapuló jogi és politikai kereteken belül már elérte határait és a részes államok úgy döntöttek, hogy megvizsgálják egy joghatással bíró páneurópai erdőegyezmény (továbbiakban erdőegyezmény) létrehozásának lehetőségét. Az erdőegyezmény tárgyalási folyamatának megnyitására döntött a 6. miniszteri konferencia Oslóban.

A Forest Europe távlati célkitűzéseinek meghatározása és az erdőegyezmény előkészítése érdekében több szakértői munkatalálkozó került megrendezésre a magyar Elnökség előtti 2 évben és az Elnökség alatt is. Ezek során a tagállamok és a folyamat megfigyelő szervezetei megvitatták és előkészítették a miniszteri határozattervezeteket. Kezdetben a Forest Europe és az Európai Unió tagállamai között sem volt egységes álláspont az Erdőegyezmény támogatásának kérdéséről. Így a magyar Elnökség alatt került sor az érdemi, belső EU vitára és a tárgyalási folyamat megindításának legfontosabb FE keretein belüli egyeztetéseire is.

A magyar Elnökség célja ebben az ügyben az EU döntéshozatali eljárásrend kialakítása és az Erdőegyezmény tárgyalásainak megnyitásához szükséges EU konszenzus megteremtése volt. 3 tagállam nem értett egyet az egyezmény gondolatával, így magát a tárgyalásokat sem kívánták megnyitni (SE, UK, NL). 24 tagállam a tárgyalások megnyitása mellett

Az ENSZ székháza New Yorkban

értelt. A jogi helyzet elemzéséből egyértelművé vált, hogy az Unió csak a tagállamok teljes konszenzusán alapuló felhatalmazással kezdheti meg a nemzetközi egyezmény tárgyalásait és írhatja alá a vonatkozó határozatot az oslói konferencián. Fennállt a lehetősége annak, hogy konszenzus nem jön létre és az EU és tagországai nem kezdik meg a tárgyalásokat. A 27 EU tagállam a FE folyamat résztvevőinek többségét adja, így a tárgyalások véltetően nem indultak volna meg, ha nem vesznek benne részt, annak ellenére, hogy a FE folyamat minden EU-n kívüli tagországa, köztük az erdészeti politikailag jelentős olyan államok, mint például az Oroszországi Föderáció, Törökország, Ukrajna, Norvégia is támogatták azok megnyitását. Az összeurópai Forest Europe folyamat ebben az esetben tartalmi és politikai fejlődésében megakadt volna. **Ezért az Elnökségre jelentős teher hárult mind EU belső, mind nemzetközi erdészeti- és környezetpolitikai szempontból, a tárgyalások megnyitása érdekében.**

A magyar Elnökség alatt a Tanács Erdészeti Munkacsoportja a Tanács Jogi Szolgálatára és a Bizottságra támaszkodva felderítette a jogi helyzetet, és kidolgozta a Tanácsban meghozandó határozati szövegjavaslatokat. Ezeket a megállapodás eléréséig napirenden tartotta és kitartóan tárgyalta a Tanács különböző

szintjein. Evvel elérte, hogy a tárgyalások megkezdését ellenző három EU tagállam a kompromisszumos szövegek kidolgozása és a megvalósult együttműködés hatására megváltoztassa álláspontját; elfogadja azokat és a miniszteri konferencián Oslóban valamennyi EU tagállam; az EU és 20 további európai, nem EU ország – az összes FE tagállam – aláírta a határozatokat. Ennek jelentősége, hogy **Európában döntöttek egy joghatással bíró és holisztikus megközelítésű erdőegyezmény tárgyalásainak megnyitásáról!**

Az oslói konferencia másik határozatában a FE hagyományos önkéntességi elven működő együttműködése is megerősítésre került.

A konferencia 2011. június 15-én így **két határozatot fogadott el**, melyek a következők:

„Európai Erdők 2020” Miniszteri Határozat (Ministerial Decision: European Forests 2020), mely a Forest Europe erdészeti politikai folyamat önkéntességen alapuló tevékenységének 2020-as célkitűzéseit tartalmazza;

Oslói Miniszteri Felhatalmazás egy Joghatással Bíró Európai Erdőegyezmény Tárgyalásainak lefolytatására (Oslo Ministerial Mandate for Negotiating a Legally Binding Agreement on Forests in Europe). Ez két melléklettel egészült ki. Az 1. sz. melléklet a Kormányközi Tárgyalóbizottság eljárási szabályzatát (Rules of Procedure for the Intergovernmental Negotiating Committee to prepare a legally binding agreement on forests in Europe), a 2. számú melléklet pedig a Forest Europe részes államainak listáját tartalmazza (Forest Europe signatories).

A határozatok és a folyamat további elemzése nem célja ennek az írásnak, de a következő fő tartalmi elemeket tartjuk kiemelendőnek.

Az „Európai Erdők 2020” határozata megfogalmazza az erdők 2020-as távlati jövőképét Európában (Vision); a velük kapcsolatosan 2020-ig elérendő stratégiai célokat (Goals) és ezek megvalósítását szolgáló konkrét célokat (Targets); a Forest Europe folyamat feladatát (Mission); illetve az összeurópai és nemzeti szintű cselekvési feladatokat (European and national actions).

⁷ 1990 - Strasbourg –; 1993 - Helsinki; 1998 - Lisszabon; 2003 - Bécs; 2007 - Varsó.

A második határozat kitér többek között arra, hogy az erdőegyezmény Nemzetközi Tárgyaló Bizottságában (NTB) a Forest Europe részes államok vehetnek részt; Irányító Testületébe Ausztria, Csehország, Franciaország, Lengyelország, Norvégia, az Orosz Föderáció, Törökország és Ukrajna delegálhat testületi tagot; míg a FE titkársági feladatait ellátó Spanyolország állandó megfigyelői szerepben vesz benne részt. Az NTB elnöke *Jan Heino úr* Finnországból; titkársági feladatait pedig munkamegosztás keretében a FE Madridi Összekötő Irodája (Liaison Unit Madrid), az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (UNECE), az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP) és az Európai Erdészeti Intézet (EFI) közösen látja el (!). A határozat 23. pontja kitér az erdőegyezmény lehetséges tartalmi kérdéseire is és 24. pontjában néhány egyéb, a tárgyalások során figyelembeveendő, alapvető fogalmat meg.

A határozatok erdőszépolitikai jelentőségét az adja, hogy az Európai Unió egységes fellépésével lehetővé vált az erdőegyezmény kidolgozása és a páneurópai erdőszéti folyamat új tartalommal gazdagodik, amelyhez hasonló eddig sem más kontinensen, sem pedig globálisan nem létezik. **Európa tehát újra világossá tette a fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása iránti elkötelezettségét!**

Mivel a UNFF és a FE folyamata között lényeges kapcsolat áll fenn, összefoglalóan az is megállapítandó, hogy az EU és tagországi tárgyalási pozíciója a nemzetközi erdőszépolitikai porondon mind a UNFF9-en elért pozitív szerep, mind a Forest Europe határozatok elfogadása után egyértelműen erősödött.

Az Európai Erdőegyezmény első tárgyalási fordulója 2011. november végén lesz. Az oslói határozati szövegek és a folyamattal kapcsolatos információ a következő honlapon érhető el: <http://gyroconference.event123.no/ForestEurope/ForestEuropeMinisterialConference/hjem.cfm>.

2.1.3. EU „Faanyag rendelet”/FLEGT rendelet megvalósítása

Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról (995/2010/EU EP és Tanács közös rendelete), az ún. „Faanyag rendelet”, avagy Kellő Gondosság Rendelet és a

FLEGT rendelet (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) Önkéntes Partnerségi Egyezményei (VPA) többször is tárgyalásra kerültek a Tanács Erdészeti Munkacsoportjában. A rendelet célja, hogy minimálisra csökkentse annak kockázatát, hogy az illegális eredetű faanyag az EU belső piacára jusson.

Önálló kezdeményezésként a Tanács 2003-ban elfogadta az erdőszéti jogszabályok megvalósításának és a kormányzati munka megerősítésére és a kereskedelemre vonatkozó akciótervet (FLEGT akcióterv). 2005-ben az akcióterv első, konkrét lépéseként az EU-ba behozatalra kerülő faanyagra vonatkozó FLEGT rendelet (2173/2005/EK) került elfogadásra. Ennek keretében az EU-val önkéntes partnerségi megállapodást kötő fejlődő országokból csak a FLEGT engedéllyel rendelkező faanyagot lehet az EU piacán forgalomba hozni.

A FLEGT rendelet – az önkéntesség miatt – csak az arra kétoldalú megállapodás aláírásával vállalkozó országokra terjeszthető ki, ezért indokolt volt további intézkedések kidolgozása az illegális fakitermelés visszaszorításának uniós elősegítése érdekében. A Bizottság javaslatát 2008. október 17-én hozta nyilvánosságra. A tervezetet a Tanács Erdészeti Munkacsoportja és a Parlament párhuzamosan tárgyalta. A rendelet vitája első sorban a Lisszaboni Szerződés életbelépése miatt még tisztázandó eljárásrendi kérdések miatt elhúzódott, végül 2010. október 20-án kihirdették a Tanács és az Európai Parlament 995/2010/EU sz. rendeletét a fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeiről. Ennek alapján a Bizottság feladata a rendelethez a végrehajtási szabályok megalkotása.

A magyar Elnökség alatt a rendelettel kapcsolatos munka nyomon követése és a munkacsoporti üléseken a tájékoztatás volt a feladat. Ez magába foglalta a Bizottság munkáját, a végrehajtási rendeletek megalkotását, illetve az illetékes hatóságok kijelölésének folyamatát, az ezzel kapcsolatos várható tagállami nehézségeket. 2011. június 3-ig minden tagállam köteles volt kijelölni illetékes hatóságát. Magyarországon a Vidékfejlesztési Minisztérium, Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya került kijelölésre. A további részleteket 2012. június 2-ig kell kidolgozni.

A FLEGT önkéntes partnerségi megállapodások megkötésére irányuló tárgyalások is folytatódtak az elnökségi félév alatt. A már megkötött megállapo-

dások közül megtörtént a Kamerunnal és Kongóval kötött megállapodások végleges jóváhagyása az EU részéről. 2011. májusban Indonéziával, majd Libériával kötött megállapodást az EU. Folyamatban vannak a tárgyalások Malajziával, Gabonnal, a Kongói Demokratikus Köztársasággal és Vietnámmal. Számos további ország is érdeklődik a tárgyalások megindítása iránt (pl. Orosz Föderáció). A témáról a magyar *Elnökség* alatt 2 alkalommal került sor Bizottsági tájékoztatásra.

2.1.4. Az EU Erdészeti Főigazgatók Találkozója, Visegrád, 2011. április 7-8.

Az EU Erdészeti Főigazgatók Találkozója minden Elnökség alatt megrendezésre kerülő, bevett gyakorlat. Célja, hogy az egységes EU erdőszéti politika hiányában, az intézményesült erdőszéti fórumok mellett, javítsa az országok közötti koordinációt és együttműködést, valamint bepillantást nyújtson az elnökségi ország erdőgazdálkodásába. Gyakran a Tanács Erdészeti Munkacsoportjának informális ülésével is kombinálják. Nálunk erre nem került sor, azonban három aktuális témát vitattak meg a résztvevők. Ezek a következők voltak:

Az EU Közös Agrárpolitikájának (KAP) reformja és az erdőgazdálkodás szerepe az EU 2020 Stratégiájában. Az EU 2013 utáni vidékfejlesztési rendelet erdőszéti intézkedéseinek jelenlegi helyzete.

Európai Erdők folyamata joghatással bíró Erdőegyezményének EU előkészítése

Az Európai Bizottság Zöld Könyve az erdők védelméről és az erdőszéti információiról az Európai Parlament munkájában.

A találkozóon 18 tagország, 3 európai erdőszéti szervezet, a FE Oslói Titkársága, az Európai Bizottság (EB), az Európai Parlament (EP) és az EU Tanács Főtitkárság képviseltette magát, mintegy 40 fővel. A találkozó programja intenzív eszmecserét tett lehetővé, többek között olyan kiváló előadóknak is köszönhetően, mint *Hilkka Summa* – EB/Mezőgazdasági Főigazgatóság, *Gerhard Mannsberger* – Lebensministerium/ Ausztria, *Christer Segersteen* – Európai Erdőtulajdonosok Szövetsége (CEPF)/Svédország, *Malgorzata Buszko-Briggs* – Európai Erdők Titkárság/Norvégia, *Kriton Arsenis* – EP/Görögország.

A munkaprogram jól szolgálta a tagállamok és a résztvevők informálását a vidékfejlesztési rendelet előrehaladásáról és a magyar elnökség tárgybeli erőfeszítéseiről; lehetőséget adott az Európai Erdők folyamatban meglévő érdek- és vé-

leménykülönbségek megvitatására és az európai legfőbb ún. nem-kormányzati erdészeti szervezetek (EUSTAFOR, CEPF, COPA-COGECA) véleményének megismerésére; illetve a résztvevők első kézből kaptak információt az Európai Parlament eljárásrendjéről az EB erdővédelmi és információs zöld könyvének előrehaladásával kapcsolatban, magától az EP jelentéstevejtől.

Általános elismerést váltott ki a Pílisi Parkerdó Zrt. természetközeli erdőgazdálkodásának, közjóléti tevékenységének és erdeiiskola-programjának bemutatása.

Összességében megállapítható, hogy a tagországok nagy része, a legfontosabb európai erdészeti szervezetek és a három legfőbb EU intézmény mindegyike képviseltette magát a találkozón, amit így sikerült az elnökségi munkát szolgáló rendezvényre alakítani, megtartva az informális forma előnyeit is. A Főigazgatói Találkozóóról csak pozitív visszajelzések érkeztek hozzánk, amelyekből úgy érezhettük, hogy a rendezvény szakmai eredményei mellett Magyarország, történelmünk és szellemiségünk megismertetését is jól szolgálta.

3. Az első Magyar EU Elnökség jelentősége

Megítélésünk szerint feltétlenül használható az *Elnökség* szerepének megítélésében a történelmi jelző, főleg az ország 1989 utáni életében.

Az *Elnökségi* munka elsődleges használtsága természetesen abban rejlik, hogy „új tagország” esetén lehetőség és kötelező is volt az EU eljárásrendek érdemi és felelősségteljes megismerése; alkalmazása, ami a továbbiakban a magyar érdekek képviseletét az eddigiekénél magasabb szintre emelheti.

Alapvetően fontos volt, hogy a többi tagország az általunk tapasztalt esetekben bizalommal fordult Magyarországhoz, mint *Elnökséghez*, így a szakemberek és az ország számára új szerepkör nyílt meg mind az EU-n belül, mind a tágabb világban az ügyek általános koordinációjával és az EU intézményekkel történő együttműködésben. Ez az agrár- és környezeti kérdésekre biztosan elmondható, de igaznak éreztük a legtöbb területről érkező hír alapján is.

Biztosan elmondható, hogy az *Elnökség* a benne résztvevőknek az

Tanácskoznak az erdészeti főigazgatók

összetartozás érzését és élményét is kölcsönözte és visszatekintve is igaznak hisszük, hogy nagy érzelmi és szakmai odaadással képviselték a különböző stábok és a diplomácia az országot. Saját tapasztalataink azt mutatták, hogy a Magyarországot képviselők komolyan vették feladatukat. Természetesen sok nehézség adódott, de sok segítség is érkezett a tagországok vagy az intézmények és egymás részéről is.

Az erdészeti kérdésekről elmondható, hogy kiemelkedően intenzív félév volt a magyar *Elnökség* ideje. Két fontos nemzetközi esemény foglalta keretbe az erdészeti munkát a CWPFF tekintetében, amelyek a UNFF 9. Ülésszaka és a Forest Europe oslói 6. Konferenciája voltak. Mindkettő más kihívás elé állította az elnökségi stábot és önmagában egyedül is komoly feladat lett volna.

A UNFF a nemzetközi ENSZ tárgyalások szövevényességével és absztrakciós fokával, megemelve az EU külső képviselete körül kialakult tagországi és intézményi politikai nézeteltérések nehézségeivel komoly kihívást jelentett és több éles helyzetet is produkált mind a stáb, mind az egész magyar *Elnökség* számára. A szakértői, és külügyminisztériumi egyeztetések, beleértve a New York-i tagországi képviseleteket is, 2010. november-decemberben megindultak és az egész magyar Elnökség első hivatalos tevékenységei közé tartoztak, hiszen az Erdészeti Munkacsoport már január 11-én ülésezett. Végül a magyar delegáció, a New York-i Magyar ENSZ Képviselet munkatársai; az EU New York-i Delegációja a tagországok hathatós támogatásával közösen; közös erőfeszítések és lélekjelenlét segítségével sikeresen zárta a tárgyalásokat. Ennek eredményeként a magyar delegáció és az *Elnökség* egyaránt elismerésben részesült tárgyalópartnerei és a többi EU tagország részéről is.

A Forest Europe folyamata a magyar *Elnökség* alatt ért döntéshozatali fázisá-

ba, mind a belső EU egyeztetési, mind a Miniszteri Konferencia szakmai előkészítését tekintve. Ez azért volt különösen érdekes, hiszen a szakértői üléseken is a magyar tábla mögül, de az EU elnökség súlyával szólalt fel a magyar delegált, élesen ellentétes vélemények között. Az EU Tanácsi egyeztetés egy véget nem érni látszó folyamatát nötte ki magát és bonyolult jogértelmezési és diplomáciai erőfeszítéseket; tárgyalási

taktikai megfontolásokat és számtalan háttértárgyalást igényelt. De legfőképpen hitet és kitartást abban, hogy emelt fővel zárhatjuk le az *Elnökség* végén ezt a bonyolult és megoldhatatlannak tűnő helyzetet. Gyakorlatilag a UNFF-et követően az elnökségi munkát az utolsó napig ez a feladat kötötte le az EU eljárásrend kötöttsége és fokozatossága, illetve a szakmai/diplomáciai nézeteltérések komolysága miatt. Az Unió ugyanis a június 14-én kezdődő konferencián történő fellépését csak a június 10-i luxemburgi Közlekedési Tanácson tudta végső döntésre vinni. Ez az eredmény a fővárosok közötti, a Budapest és a brüsszeli Állandó Magyar Képviselet közötti, a brüsszeli kollégák más képviseletekkel történő folyamatos egyeztetése révén, valamint az elnökség és az intézmények közötti kitaró munkának volt köszönhető. Kiemelendő az erdészeti stáb és így az erdészeti kérdések magas szintű támogatása a Külügyminisztériumban és a Brüsszeli Állandó Magyar Képviseleten. Megjegyzendő, hogy réges rége nem szerepelt erdészeti ügy érdemi vitapontként a Mezőgazdasági és Halászati Tanácson, amely a Forest Europe kérdését május 17-én fő napirendként tárgyalta. Így a nehézségek, tagadhatatlanul, politikai/döntéshozói figyelmet is indukáltak erdészeti kérdések tekintetében.

Összességében az *Elnökség* egy talán egyedülálló tapasztalatszerzés volt, közös erőfeszítés és kitartó együttműködés más szakemberekkel, intézményekkel és kultúrákkal, amely munkacsoportunk erdészeti kérdéseiben, az égiek kegyelméből, teljes sikerrel végződött és megfelelt Magyarországnak eddigi sikeres ENSZ/UNFF és páneurópai/MCPFE hagyományainak, emellett azonban résztvevői új szerepkörben is bizonyíthatóan a magyarok rátermettségét. Bízunk benne, hogy mások is így látták!

Vöröstölgyesek nevelése

Bevezetés

A vörös tölgy (*Quercus rubra* L.) a mesnyárak és az akác után a legjelentősebb egzóta fafajunk. Közel 300 évvel ezelőtt hozták be Európába, ahol erdőgazdasági jelentőségét korán felismerték. Hazánkban első telepítéseinek kivitelezésére a múlt század első évtizedeiben került sor, majd az 1960-70-es években telepítése újabb lendületet kapott. Az összefüggő vöröstölgyesek területe ez idő szerint megközelítőleg 15 ezer hektár, azaz a magyar erdők megközelítőleg 0,7%-át foglalják el. Főbb elterjedési területei Dél- és Délnyugat-Dunántúl (Baranya, Somogy és Zala megyék), valamint a Nyírség.

A vörös tölgy erdőterületünk produktivitásának emelésére alkalmas fafaj, amelyet nagy vitalitása, széles ökológiai toleranciája és a különböző károsításokkal szembeni kiváló ellenálló képessége alapoz meg. Mindezek ismeretében az Erdészeti Tudományos Intézet hosszabb ideje folytat a vöröstölgyesek természetfejléséhez kapcsolódó K+F tevékenységet a fafaj egyik legjelentősebb termesztési körzetében, a Nyírségben, a Nyírerdő Zrt. szakmai és anyagi támogatásával.

E tanulmányban a vöröstölgyesek nevelésének legfontosabb ismérveit adjuk közre, a vonatkozó szakirodalomban eddig még nem publikált erdőnevelési modellt is magába foglalva.

A vörös tölgy nevelésének ismérvei

A relatíve gyorsan növő vörös tölgy nagy hozamát, legkedvezőbb termőhely-hasznosítását csak céltudatos telepítéssel és helyesen végrehajtott nevelővágások alkalmazásával lehet elérni. Termőhelyi igényének ismeretén kívül néhány olyan, a fafajra jellemző tulajdonságot kell ismernünk, amelyek erdőművelési szempontból döntőek a helyes eljárás megválasztásához.

A vörös tölgy a kocsányos vagy a kocsánytalan tölgnél árnytűrőbb. Főleg fiatal korban jól bírja az árnyékolást. Árnytűrőse kedvező termőhelyi körülmények között nagyobb, mint kedvezőtlenebb esetén. Ugyanakkor erős a fény utáni törekvése is. Nemcsak koronájával, hanem törzsével is a lombkoronában hasznosítható fény után törekszik. Állományszegélyeken, ahol a szomszéd-

dos faállomány alacsonyabb, a szélső fák ferde növéstűek lesznek (fototropizmus). Gyors magassági növekedése, erős koronaképzése folytán a számára kedvező termőhelyen hamar túlnövi és elnyomja a lassúbb magassági növekedésű elegyfákat. Fényigényes fafajokból álló elegyes állományai foltos vagy mozaikszerű telepítéssel létesíthetők.

Sarjadzóképessége kiváló. E tulajdonságával szorosan összefügg gyors visszaszerzőképessége, melynek segítségével hamar és jól kiheveri az elszenvedett károsításokat. Mind a zöld nyesést, mind a száraz nyesést jól tűri.

A telepítések ápolási teendőivel kapcsolatban fontos tudnunk azt, hogy fiatalkori gyors növekedése folytán mind a magról vetett, mind a csemeteültetésből származó telepítés hamar túlnövi a gyomkonkurencia veszélyes időszakát. Az újraerdősítésből és pótlásból eredő fiatalost a telepítés utáni harmadik évtől kezdve csak kivételesen kell kapálni. Sarlózni kell, különösen a siskánadas és sédbűzés foltokban, valamint, a szederindák túlbujánzása esetén.

Mind a magvetésből, mind a csemeteültetésből származó fiatalosban keletkezett hiányokat már az erdőstést követő évben pótolni kell csemetével. Az ültetést követően célszerű az azonnali visszavágás. A kellő időben és megfelelő módon történő visszavágásra a vörös tölgy igen hálás, és ezt erőteljes növekedésű, egyenes hajtásokkal hálálja meg. Egyenes, ágtiszta törzsekből álló faállományt csak zárt állásban nevelhetünk. Már a tisztítások során meg kell kezdenünk az erősen ágasodó koronájú, villás faegyedek eltávolítását. A fény utáni erőteljes törekvéssel részben összefügg, hogy hajlamos villás törzsek nevelésére.

Rudas korban arra kell törekednünk, hogy a törzsszámcsökkentés során a nem megfelelő koronájú, rossz növéstű törzseket anélkül távolítsuk el, hogy a koronazáródást erősebben megbontanánk. Ebben a korban lehetővé kell tenni a fák magassági növekedési képességének maradéktalan kihasználását és egyúttal

elő kell segítenünk a helyes koronaméret kialakulását. Amennyiben erre szükség van, az ígéretes törzseket ebben az időszakban nyessük fel.

Az erőteljes magassági növekedés befejeződésével – 25–40 éves kortól – erőteljes belenyúlás (növéttérbővítés) szükséges. Ekkorra már kialakultak azok a törzsek, melyek fenntartása a véghasználatig ésszerű (V-fák). Arra törekedjünk, hogy ezekre tevődjön át az erőteljes vastagsági növekedésből származó növedéktöbblet. A véghasználatig fenntartandó törzsek koronái számára kell ebben az időszakban a mindenkor megfelelő növényteret biztosítanunk. Ezért a felső koronaszintbe is bele kell nyúlnunk, hogy a jó koronaméretű fa-

egyedek vastagodási képességüket tökéletesen kihasználhassák. A vágásérettségi kor előtt a viszonylag kevés számú törzsből összetevődő faállományban csak mérsékelt előhasználat gyakorolható, hogy a koronaszint ne váljék hézagossá.

Hazánkban a 70 évnél idősebb vöröstölgyesek rendszeres fatermési vizsgálatára még nem volt mód. A rendelkezésre álló kevés számú fatermési (törzselemzési) adat azonban azt mutatja, hogy kedvező erdőművelési tulajdonságait kihasználva a vörös tölgy vágásérettségi korát a jobb termőhelyeken általában 80 évtől indulóan szabhatjuk meg.

¹ Erdészeti Tudományos Intézet Püspök-ladányi Kísérleti Állomása

A nevelővágások elvégzésének időpontja kor (év)	A főállomány (nevelővágás utáni állapot)					
	átlagos magassága (H) (m)	átlagos átmérője (D _{1,3}) (cm)	fatérfogata (V) (m ³ /ha)	törzsszáma (N) (db/ha)	körlap-összege (G) (m ² /ha)	növőtér (m ² /fa)
I. fatermési osztály						
10	9	7	50	2000	4,3	7,7
20	16	14	140	930	9,3	14,3
35	23	22	280	530	16,3	20,1
50	27	29	370	400	21,7	26,4
65	29	34	405	350	24,7	31,8
80	31	37	505	340	25,5	36,6
II. fatermési osztály						
10	8	6	40	2200	3,9	6,2
20	14	12	105	1100	7,9	12,4
35	21	19	215	620	14,0	17,6
50	25	26	315	480	18,0	25,5
65	27	30	350	420	20,6	29,7
80	29	33	445	400	21,7	34,2
III. fatermési osztály						
10	7	6	40	2500	3,5	7,1
20	13	11	90	1200	7,2	11,4
30	17	16	160	820	10,6	16,5
45	21	21	240	600	14,4	20,8
60	24	24	260	510	17,0	23,1
75	26	26	330	460	18,8	24,4
IV. fatermési osztály						
10	6	5	30	2800	3,1	5,5
20	12	10	80	1400	6,2	11,0
30	15	14	120	970	8,9	14,9
45	19	18	190	710	12,2	18,1
60	21	20	200	610	14,2	19,2
75	23	22	260	560	15,5	21,3
V. fatermési osztály						
10	6	5	30	3100	2,8	6,1
20	10	8	55	1600	5,4	2,0
35	15	13	115	1000	8,7	13,3
50	17	16	135	800	10,8	16,1
65	19	18	190	720	12,0	18,3
VI. fatermési osztály						
10	5	5	30	3600	2,4	7,1
25	10	9	65	1600	5,4	10,2
40	14	12	105	1100	7,9	12,4
60	16	15	135	920	9,4	16,3

Megjegyzés: Az első oszlop fatermési osztályok szerinti utolsó sorának korértékei a tervezhető vágásérettségi kor alsó határát mutatják, amelyek módosítására – tekintettel a kevés számú véghasználati kort elért vöröstölgyesre – a helyi növekedési viszonyok, valamint a faállományok minőségi és egészségi állapota függvényében kerülhet sor. A 70 éven felüli adatsorok extrapoláltak.

Vöröstölgyesek erdőnevelési modellje

A vöröstölgyesekben kialakított fatermési és erdőnevelési kísérleti sorok értékelése, valamint a vonatkozó fatermési tábla (Rédei et al., 2004) alapösszefüggései alapján összeállított – a hazai szakirodalomban hézagpótlónak tekinthető – erdőnevelési modellt a táblázat tartalmazza. Egy átlagos (III. fatermési osztályú) vöröstölgyest figyelembe véve két tisztítás, illetve tisztítóvágás (megközelítően 10 és 20 éves korban), egy törzskiválasztó gyérités (30 éves korban), illetve két növedékfokozó gyérités (45, illetve 60 éves korban) ajánlott 75 éves korban tervezett végvágást figyelembe véve.

A hivatkozott fatermési tábla faállomány-szerkezeti alapösszefüggéseket

leíró egyenlet sorából e helyen csak egyet, de a faállománynevelés szempontjából kiemelten fontos összefüggést, a főállományra vonatkoztatott a hektáronkénti törzsszám (N) és a mellmagassági átmérő (D_{1,3} cm-ben) összefüggését leíró egyenletet közöljük:

$$N = e^{9,80220 - 1,12607 \ln D_{1,3}}$$

Az összefüggés alapján adott vagy tervezett törzsszámmal tartozó célátmérő, vagy adott célátmérőhöz tartozó törzsszám nagy biztonsággal adható meg.

Köszönetnyilvánítás

A Nyírségben tenyésztő vöröstölgyesek termesztésfejlesztésével kapcsolatos kutató-fejlesztő munkához a Nyírerdő Zrt. évek óta anyagi támogatást nyújt, amelyért a szerzők e helyen is köszönetüket fejezik ki.

Az Erdészcsillag Alapítvány (Adószám: 18104927-1-41) 2010-ben a 2009. évi SZJA 1%-ából kapott 706 464,- Ft-ot az erdőgazdálkodásban dolgozók, erdészeti nyugdíjasok és családtagjaik részére szociális segélyek kifizetésére használta fel.

Köszönjük tagtársaink és támogatóink felajánlását!

Gémesi József

a Kuratórium elnöke

Vándorgyűlés

Kialakult az Országos Erdészeti Egyesület 143. Vándorgyűlésének időpontja: a szervezők 2012. július 6-7-én várják majd a szakma képviselőit Miskolcon. A részletes programról a házigazda Északerdő Zrt. és az OEE titkársága megkezdte az egyeztetéseket. A tervek szerint a korábbi évek bevált gyakorlatának megfelelően az első napon lesznek a terepi programok és a baráti találkozó, amit második napon az OEE ünnepi közgyűlése követ. A kialakuló részletek természetesen idén is olvashatók lesznek a www.vandorgyules.hu oldalon, melynek indulásáról az OEE honlapján is hírt adunk majd.

Helyreigazítás

Az októberi lapszám 328. oldalán a képaláírás helyesen: *Kupás Deák Zoltán* eligazít a térképen

„Az NyME Örök társunk a fa című kiadványa 10. fejezetében /52. oldal/ az erdőgazdálkodásnak a vidékfejlesztésben betöltött szerepével foglalkozó agrárpolitikai elemzések és földhasználati javaslatok *Dr. Erdős L.: A fatermelés szerepe a vidékfejlesztésben c. nyomdai úton is közzétett előadásából származnak (Sopron, 2010. nov. 9-10.) A forrásmegjelölés hiányáért a szerzők elnézést kérnek.*”

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.erdo.hu

www.mgszh.gov.hu

A tiszafa 200 évvel ezelőtti tananyagban

Mint ismeretes, Selmezbányán az Erdészeti Tanintézetben 1809-ben megindított erdészeti felsőoktatás első tanára Heinrich David Wilckens volt. Előadásai alapján 1815-ben Nedeczey Ferenc, akkori hallgató, német nyelven, Erdészettan címen, öt-kötetes kéziratot állított össze, amelyet 1973-ban Zakar János lefordított. A mai napig kéziratban heverő munka második kötete „Az erdészeti növények ismerete” címet viseli. Ebben 48 fás szárú növényfaj ismertetését találjuk, köztük utolsóként a tiszafát. Az alábbi írás jól példázza, hogy kétszáz évvel ezelőtt mennyi ismeret gyűlt össze a fás szárú növényekről, s mit kellett akkor elsajátítani egy hallgatónak.

Az ismertetés szakmai korrekción nem esett át, benne terminológiai hibák (pl. bogyótermés) is megmaradtak.

Tiszafa (Das gemeine Tax- oder Eibenholz) *Taxus baccata*

Bogyói vörösek, magja feketés színű, sima. Sűrűn álló tűi egymással szemben, fésűformán helyezkednek el. A tűk egyforma szélesek, kihegyezettek, örökzöldek, rövid nyélen ülők.

A tiszafa örökzöld fa, rendszerint közepmagas és közepvastag fává nő, de gyakran csak bokorrá, amikor is fésűs tűjű ágai sűrűn nőnek. A nem túl magas hegységeken fordul elő, minden fekvésben, köves talajokon egyesével, magánosan, de leginkább lombosfákkal vegyesen. Legjobban kedveli azonban az előhegységek hegyeit és az alacsonyabb hegységeket, ott is az árnyékos, északi fekvést, az üde, köves, televényes agyagtalajt. Ilyen termőhelyen, lassú növekedéssel 150 évig is elél, és ha fává fejlődik, 30-40 láb magasságot és 1-2 láb törzsvastagságot is elér. Ilyen helyen 300-400-500 évet teljes egészében megérhet. Déli fekvésű helyeken, különösen déli lejtőkön, sovány talajon azonban rendszerint csak bokorrá fejlődik.

Csak harmatgyökerei vannak, melyek két láb mélyen hatolnak a talajba és hat láb szélességben terjednek ki. Törzse egyenesnövéssű, koronája szabálytalan piramis alakú, sűrűn növekvő, örvösen álló ágakkal, melyek közül a fia-

talabbak visszahajolnak. A sűrűn ágasbogas bokornak rendszerint rövid, gömbben nőtt törzse fejlődik.

Kérge a fiatal hajtásokon és ágakon sárgászöld. A kiemelkedő bordák révén, amelyeken a tűk ülnek, kérge barázdáltnak látszik. Kérge különben a fiatal ágakon sárgászöld, de hosszában vörösesbarnán csíkozott. Az idős törzsek kérge vörösbarna, sötét csíkokkal, ami kereken, levelesen felrepedezik és lehullik.

Levelei rozsdabarna színű, tompán tojásdad rügyekből fejlődnek. A jegenyefenyőéhez hasonló, örökzöld tűi egyesével, váltakozva, sűrűn ülnek az ágakon és két, egymással szemben álló sort képeznek. A fésűsen álló tűk vagy egyenesen szétállnak, vagy kissé felfelé néznek. Tűi rövid, zöldesbarna, csavart nyélen ülnek, a kérgen képződő hosszanti léceken. A tűk egy hüvelyk hosszúak, egyforma szélesek, röviden-élesen kihegyezettek. Csúcsuk sárgás, szélük felfelé hajló. A tűk felső oldala sötétzöld, fényes, kissé kidomborodó, alsó oldaluk sárgás, kissé bemélyedő, mindkét oldalukon közepesen kiemelkedő bordával.

A tiszafa kétlaki. Példányainak nagyobb része hímnemű, kisebb része nőnemű egyedekből áll. Áprilisban virágzik. Virágai az ágak csúcsán jelennek meg, a tülvelek tövében és rendszerint lefelé néznek. Virágai külön nyélen ülő, kerekded, zöld színű, kemény rügyekből fejlődnek, melyek már az előző év júliusában észrevehetőek. Hímvirágai barka formájúak, melyek rügytakaróban ülnek, és nagy számuk folytán rengeteg virágport szórnak szét. A nővirágok ez-

zel szemben minden rügyből csak egyesével fejlődnek. Magházuk felső állású. A nővirágok megtermékenyülése után, a megnagyobbodó, húsos és lédús virágtengelyből piros színű, tojásdad, felül nyitott, puha álbogyót fejleszt. A bogyó ragadós, nyúlós, édes ízű húsában fejlődnek a magvak. Termése felső nyílásból kiálló, szabad, csak alul odanőtt, feketés színű, tojásdad, felül kissé négyélű, kúposan hegybe futó, összenyomott, sima, egyrekeszű magot tartalmaz. A termések mindegyike egyetlen, felül kihegyezett, alul szemölcsös kocsánnyal odanőtt magot tartalmaz.

Termése augusztus végén, szeptember elején érik és az érett termések nemsokára lehullanak. A földre hullott magból, ha az megfelelő minőségű, árnyékos talajra jut, rendszerint csak a második, sőt néha csak a harmadik év májusában kél ki a fiatal növény. A csíranövény négy, laposan szétálló, egyforma vastag csíralevéllal jelentkezik. Újulata, amíg az az egy láb magasságot el nem éri, hidegre és napsugárzásra nagyon érzékeny, ezért védelmet kíván, amit vagy a földön heverő alom, vagy más erdei növények nyújtanak neki. Növekedése nagyon lassú, ezért a többi erdei növény, különösen a tülvelek elnyomják. Ha az egy láb magasságot elérte, vagy 8-15 éves, sikerrel lehet átültetni. A nyesejt jól tűri. Ha a törzsét a föld fölött levágyuk, lassan növekvő, sűrűn bozótos sarjakat hoz. A tiszafa nemcsak magról, hanem dugványok útján is jól szaporítható, ámbar ez utóbbi módszerrel egyenes törzsű példányokat nem nevelhetünk.

Kétmilliárdos kárt okoznak a nagyvadak

Jelentős pusztítást végeznek az erdőkben és a termőföldeken is. Az elmúlt néhány évtizedben nyolcszorosára növekedett a hazai nagyvadak állománya. Ezzel párhuzamosan ugyanilyen mértékben nőtt az általuk okozott kár is, melynek mértéke országosan kétmilliárd forintra tehető. Ennek egy része mezőgazdasági, más része erdőgazdasági kár. A vadásztársaságokat törvény kötelezi a veszteségek megtérítésére, de a gazdáknak is vannak kötelezettségei. Vas megyében sok kárt okoznak a nagyvadak, ez a térség az ország egyik „legvadnyomottabb” területe – mondta a Kossuth Rádiónak Horváth Mihály, az Agrárgazdálkodók a Vadkárok Megelőzéséért Vas megyei Egyesületének elnöke. Szerinte többszöröse az eltarthatónak az őz-, a vaddisznó- és a szarvaskolóniák száma... Hajdú-Biharban a vaddisznók okozzák a legtöbb kárt.

(Magyar Rádió)

Fája vörösbarna, gesztje felé sötétbarna, néha rajzolatossá, sűrű, igen kemény, szilárd és szívós, ruganyos, finom, rövid rostú. Tükörsimára lehet fényezni, és ez a fényes felület nagyon tartós, a pácoakat jól felveszi. Általában rendkívül tartós fa. A gesztkorhadás csak a nagyon idős példányokat támadja meg. Betegségek élete folyamán nem nagyon támadják meg. A napsütés és a hideg fiatal korban, nyolc-tizedik életévéig, veszedelmesek rá. A hideg különösen ártalmas rá, főleg ha nagyon sokat nyesik. Szigorú télen ráadásul még a gímszarvas, dámvad és őz, valamint a mezei nyulak és az üregi nyulak is nagyon rájárnak, leveleit, hajtásait lerágják, ami különösen az alig felcseperedett újulatra veszélyes. Ez a körülmény az oka annak, hogy a tiszafa az erdőkben nem túl gyakran fordul elő.

Habár a tiszafa nem tartozik a legfontosabb erdei növények közé, még-

sem érdemli meg, hogy az erdészek kevés figyelemben részesítsék, mert értékes és hasznos fa. Fáját az asztalosok, esztergályosok, hangszerkészítők és más, finom famunkákkal foglalkozók nagyra becsülik, mert a fényezést firnisz (kence) nélkül felveszi, ami aztán éppen olyan tartós, mint a festék. Feketére lehet pácolni, amikor még a fajsúly tekintetében is az ébenfával lesz egyenlővé. Mivel a tiszafa a németországi őserdőkben valamikor bőségesen volt található, azért – feketére festve – német ébenfának is nevezték. Az asztalos asztalokat, szekrényeket, nyeleket, dobozokat és más hasonló házi eszközöket készít belőle, mert szép barnán ezett felülete igen tetszetős külsőt kölcsönöz neki, azonkívül rendkívül tartós is. Az esztergályos sakkfigurákat készít belőle, továbbá pipaszárakat stb. A hangszerkészítő harántfuvolák, oboák, fagott és más hangszerek készítésére

használja. Azonkívül Németország némely vidékén, így például Salzburgban, Bajorországban sörös- és boroshordókat készítenek belőle. A lőpor felalálása előtt szívóssága és ruganyossága miatt íjakat és számszeríjakat készítettek belőle. Egyébként a tiszafa a legreggebbi időktől kezdve abban a gyanúban áll, hogy mérges növény. Francia orvosok legújabb kísérleteinek alapján mérges volta továbbra is gyanús.

Már Theophrastus megjegyezte, hogy a tiszafa levelei a kérődző állatokra veszélytelenek, tehát tűt a tehének, birák, kecskék minden veszély nélkül fogyaszthatják, a lovak azonban mind leveleitől, mind bogyoitól elpusztulnak. Azt, hogy leveleinek és bogyoinak fogyasztása emberre nézve milyen veszélyes, néhány szomorú haláleset bizonyítja, ami mind a tiszafa mérges voltát támasztja alá.

Dr. Bartha Dénes

Szálaló erdőgazdálkodás

Az OEE Pest Megyei Magánerdő-gazdálkodási Csoportja és a Magán-erdészeti Szakosztály tagjai szálaló erdőgazdálkodási bemutaton vehettek részt a Pilisszentkereszt-i Erdészet erdőterületein.

Csépányi Péter, a Parkerdőgazdaság termelési és természetvédelmi főmérnöke tartott előadást a szálaló üzemmód elveiről, és mutatta be annak gyakorlati megvalósítását négy különböző erdei helyszínen.

A részletes tájékoztatón megtudhattuk, hogy a szálalást alapvetően a jobb termőhelyi adottságokkal rendelkező bükkösökben és tölgyesekben lehet alkalmazni, ahol a természetes felújítás egyébként is sikeres lehet.

A szálalás jellegzetessége, hogy a véghasználat és az erdőfelújítás nem egy rövid, néhány éves időszakot ölel fel, hanem a végtelenbe nyúlik, és mindig – kb. 5 évente – visszatéréssel történhet fakitermelés, és a természetes felújulás is folyamatossá válik.

A megvalósíthatóság speciális feladata a feltártság megteremtése, a közelítő utak, vagy inkább a „közelítő ösvények”

kijelölése és kialakítása, amelyet nagy teljesítményű traktorokra szerelt, kalapácsoló szárhúzóval „tolatva” végeznek el, kitarítva az akár 10-15 cm átmérőjű, útból eső fákat is.

Ezeket a közelítő utakat 5 évente célszerű karbantartani, de ezt a munkát a szálalásban történő közelítés maga is elvégzi.

A feltártság mellett a vad védelme és a vadkár megelőzése is fontos szempont. A vad védelmét a folytonossá váló, vegyes korú erdő jó búvóhelyei és a gazdag táplálékkinálat jelenti, a vadkárt pedig ugyanez az adottság mérsékeli, sőt a szarvasok besegítenek a bükkös- és tölgyesfelújításokban megjelenő nemkívánatos fajok, a kőrisek és a juharok visszaszorításában is, lévén, hogy ezen fajok rügyeit, illetve hajtásait előszeretettel rágják le, ezzel is csökkentve, illetve megszüntetve a természetes felújítások jelentős ápolási költségeit.

Furcsa fogalommal is meg kellett ismerkednünk, hogy „az újulat nem szempont”, mivel nincs egyidejű felújítási kötelezettség, és erről a gyakorlati tapasztalatok is meggyőzhetek bennünket, mivel az öreg, jó makktermő bükkfák változatos eloszlású hálózata következtében szinte tenyérnyi hely sem maradt, ahol ne lett volna elégséges, sőt sűrű a vegyes korú újulat.

A kivágandó faegyedeket egyedi törzsértékeléssel választják ki. Mivel az újulat és bizalmi elvként a kereskedelmi választékgigény sem szempont, így a fő rendező elv az egyes fa-törzsek várható fejlődése és élettartama, a folyamatos vegyeskorúság jövőbeni képének előrebetétele. Ez igazi erdőszelvény, hiszen amit most vágnak, azt a dedapáik ültették, és amit most ők alakítanak ki, azt az unokáik (is) fogják hasznosítani, végtelenítve ezzel az erdők korát és a nemzeti vagyon élettartamát is.

Mivel „az újulat nem szempont”, ezért az időszakos döntési kárt sem kell kínosan mérlegelni, mert az újulat itt úgyis mindig regenerálódik, és elég, ha a fakitermelők a kialakított

feltáró utak felé döntik a fákat, ahonnan a legallyazott törzseket már viszonylag könnyen ki lehet közelíteni az erdei rakodókra.

A 10-15 cm alatti oldalágak általában az erdőterületen maradnak, amelyek elkorhadva az erdei talajok humusztartalmát gazdagítják.

A tölgyesekben a szálaló üzemmód kérdése kicsit összetettebb, hiszen az indító bontóvágás után a tölgyújulat napfényt kap ugyan, de a talaj is nedvesedik, elősegítve ezzel a kőrisek és juharok elterjedését, a vaddisznók pedig felelszik a makkot, így azután a kisebb-nagyobb foltok induláskori bekerítése ajánlott.

A szálalás elterjesztésében a pilisiek úttörő feladatot vállaltak, hiszen az elviekben ismert, de a gyakorlatban nem alkalmazott gazdálkodási mód olyannyira új volt, hogy még üzemtervi előírásból sem volt, és a vágásérettségi kort is csak a 990-es technikai számmal tudták jelölni.

A szálalás bevezetése óta a Pilisszentkereszti Erdészeti tevékenységének jövedelmezősége a támogatásoktól függetlenül is jelentősen javult, ezért ezt az erdőgazdálkodási módot az erdőgazdaság minden erre alkalmas erdejében bevezették vagy a bevezetését tervezik.

A részt vevő kollégák számára kellemes volt az idő, sokat tanultunk és jó ellátásban volt részünk, így azután *dr. Balázs István*, a Magánerdő csoport és a Szakosztály elnöke jó érzéssel köszönhette meg mindannyiunk nevében ezt az igen hasznos és tanulságos szakmai napot.

Dr. Czerny Károly

Erdészeti nyílt nap Egerben

„Igazi” erdővé változott az egri Érsekkert a „2011 Az erdők nemzetközi éve” alkalmából rendezett I. Erdészeti nyílt napon. Az EGERERDŐ Zrt. elsősorban az óvodásokkal és általános iskolásokkal szeretne volna megismertetni a cég tevékenységét.

Dr. Jung László vezérigazgató és *Habis László* polgármester köszöntötte a megjelenteket, majd *Horváth László* kormány megbízottal közösen elültették az év fáját, egy tiszafát.

Ezután a gyerekek birtokukba vehették az Érsekkertet, ahol kilenc állomáson vártuk őket. A növények leveleinek és terméseinek megismerése után a madárhangok felismerésében tehették próbára tudásukat. A különböző állatok preparátumainak és trófeáinak megtekintése mellett vadászkutyákat simogathattak.

A rovarokkal való ismerkedés legizgalmasabb része a szorgos méhek bemutatása volt egy valódi méhkaptárban.

Az erdész munkájából munka közben lehetett megfigyelni az aprítógépet, az LKT-t, de forwardert, rakodógépet és hasítógépet is bemutatunk a kihagyhatatlan motorfűrészek mellett. A mellékhaszonvételek közül teákat, lekvárokat, szörpöket és a

legkülönbözőbb erdei gyümölcsöket lehetett megkóstolni. Megmutattuk azt is, melyek a legfontosabb szabályok kirándulás közben, hogyan rakjunk tüzet, és mi mindenre kell figyelni az erdőben.

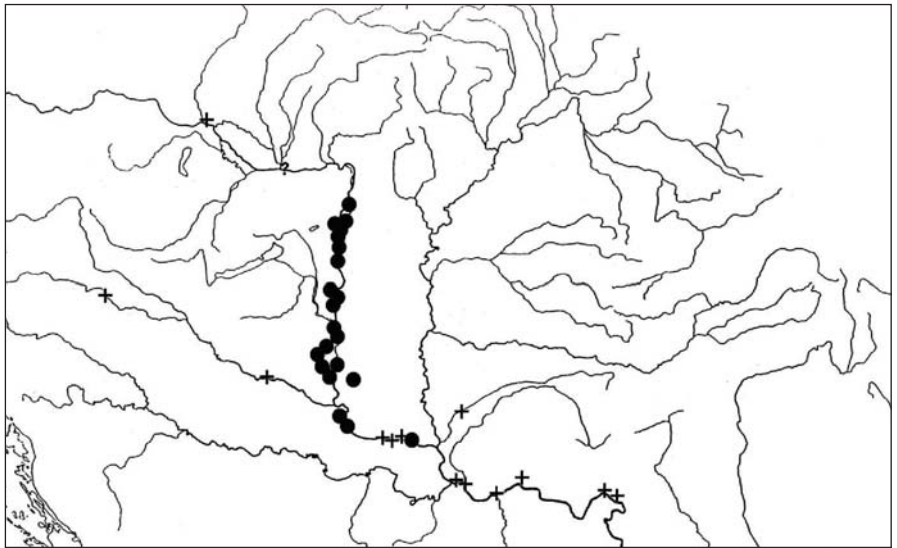
Mintegy 1500 óvodás, általános iskola és középiskola vett részt az Erdészeti nyílt napon, így becsléseink szerint a családokkal, szülőkkel és a többi látogatóval együtt több mint 2000-en jöttek el. Ahogy *dr. Jung László* a köszöntőjében mondta, lefordíthatunk az erdő különleges, nemzetközi nyelvét magyarra. Hiszen „amikor a tölgyet kivágják, az egész erdő visszhangzik az esésétől, de száz makkot vet csöndben egy észrevétlen szellő” (*Thomas Carlyle*).

Egy kiemelten veszélyeztetett faj: a fekete galagonya

A fekete galagonya (*Crataegus nigra* WALDST. et KIT.) a magyar ártéri erdők emblemikus növénye: ez a faj csak a Pannon-medencében a Csepel-szigettől dél felé a delibláti Duna-szigetekig él. A fekete vagy más néven magyar galagonyát WALDSTEIN ÁDÁM és KITAIBEL PÁL írta le a *Descriptiones et Icones Plantarum Rariorum Hungariae* c. művük I. kötetében (1802), ahol akvarelljét is közlik. Eredeti elterjedési területe ma a felére csökkent, s a még meglévő populációk döntő többsége a mai Magyarország területére szorítkozik! Hajdanában megtalálható volt Pozsonynál, Budafok–Tétny árterénél, Dunaújvárosnál, a szerbiai és a bánsági Duna-szakaszokon is. Visszaszorulásának több oka is van, melyek közül a folyószabályozás, medermélyülés, ártéri erdeink tarvágásos kezelése, cserjeirtás, beerdősülés, vadkár és az introgresszív hibridizáció említendő.

A fekete galagonya 5–7 m magas cserje vagy kis termetű, többtörzsű fa. Hajtástengelye az egész vegetációs időszakban vastagon, szürkésfehéren molyhos. A pálhák nagyok, félhold alakúak, durván, mirigyesen fűrészes szélűek, az erőteljes hosszúhajtáson őszi fennmaradók. A levelek szórt állásúak, szárnyszerűen ereztettek, háromszög tojásdadok, 5–9(–10) cm hosszúak, 4–7 cm szélesek, 7–13 karéjúak, az öblök a fél lemez harmadáig érnek, a karéjok hegyesek vagy kerekded-tompák, a csúcs felé fokozatosan kibednek. A levéllemez felül fiatalon szürkésfehéren molyhos, később kopaszodó, sötétzöld vagy szürkészöld, fonáka maradandóan és szürkésfehéren gyapjas. Őszi lomb-színeződése sárga vagy sárgászöld. A virágzat 4–10 virágú, a virágok nagyobbak (15–20 mm), a virágtakaró 5 szabad csészéből és 5 sziromból áll. A virágzati tengely, a kocsány és a vacok szürkésfehéren gyapjas. A szirmok fehérek, kerekdedek, gyűrűttek, kissé rojtos szélűek, elvirágzáskor rózsaszínűek is lehetnek. A bibék száma 5! Termései, a csontármák (5–)8–10 mm átmérőjűek, gömbölydedek, feketék, fényesek, lekopaszodók, de a kocsány felőli részen és a csészelevelek környékén, illetve részben maga az áltermés is szőrös ma-

A fekete galagonya elterjedése a Pannon-medencében. (Jelmagyarázat: • – meglévő előfordulás, + – megsemmisült előfordulás, ? – kérdéses előfordulás)

rad. Az áltermés húsa édes, fojtós, éretten kocsonyás jellegű, zöldesfekete vagy feketésbordó színű, benne 5 szabadon álló csontárral. A csontár 5–6 mm hosszú, alapja ferdén hegyes, csúcsa ferdén levágott, keresztmetszete háromszög alakú, sárgásbarna színű, rücskös felületű.

Mérsékelt árnyéktűrő faj, melegigényes, ezért a hosszú vegetációs időszakú sík vidékeken érzi jól magát. Tipikus mezohigrofil növény, szereti a talajvíz közelségét, és jól tűri a néhány hetes elöntéseket is. Baziklin faj, a mérszék öntéseket részesíti előnyben, humuszos öntéstalajon, ill. öntés erdőtalajon találjuk.

Tipikus élőhelye a fűz–nyár ligeterdő és a tölgy–kőris–szil ligeterdő társulásai, melyek szerepelnek a veszélyeztetett növénytársulások listáján, s egyben közösségi jelentőségű élőhelyek is. Ezekben az erdőtársulásokban a felritkult foltokon, alacsonyabb záródású részekben érzi jól magát a fekete galagonya. Egy alacsonyabb és egy magasabb ártéri szint közötti rézsűkön, pl. egykori fokok szélén nagyobb feketegalagonya-cserjések is létrejönnek, amelyeket hazánkban nyári tőzikés-feketegalagonya cserjés társulásként írtak le. Esetenként mocsárréteken is megjelenhetnek e társulás kisebb állományai.

A fekete galagonya hazánkban 1988 óta törvényes védelem alatt álló faj, mai természetvédelmi értéke 10 ezer Ft.

Gyakran kereszteződik az egybibés galagonyával, a hibridet *Degen Árpád* botanikus tiszteletére nevezték el Degen-galagonyának. 1993 óta a hibrid is törvényes védelem alatt áll, természetvédelmi értéke szintén 10 ezer Ft.

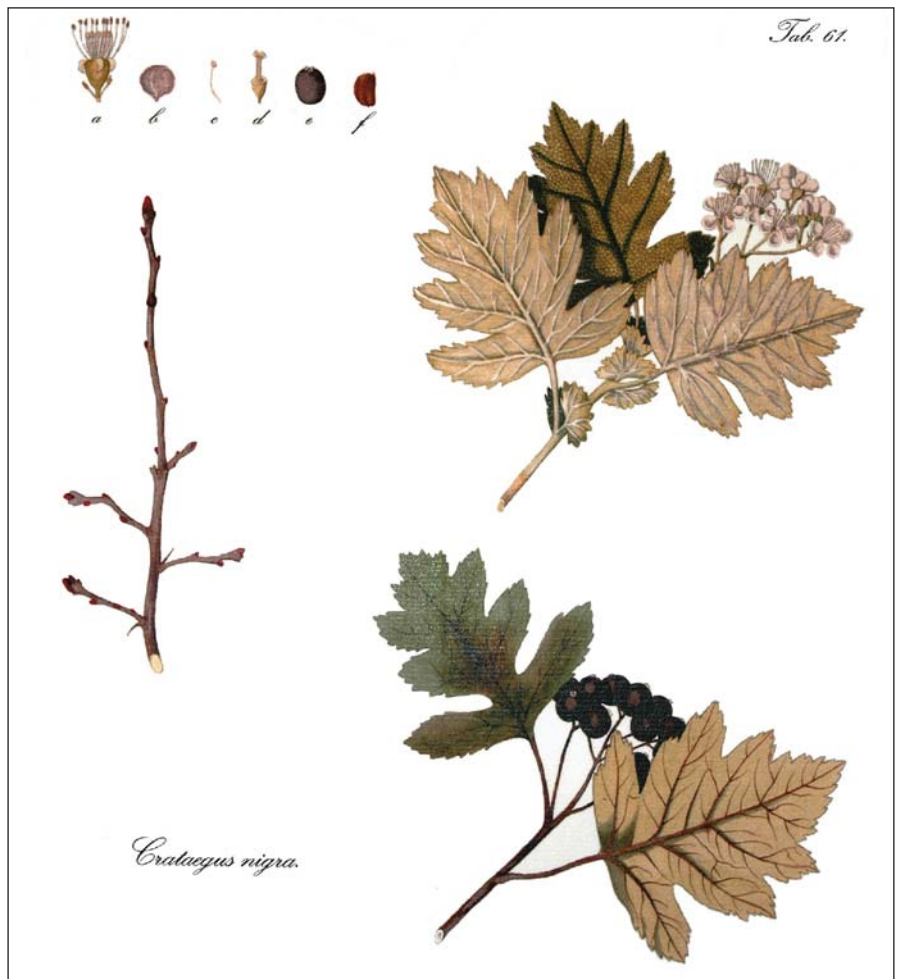
E két faj legfontosabb veszélyeztető tényezője az élőhelyek elvesztése; napjainkban is előfordult, hogy a természet szerű ártéri társulások állományait nemesnyárássá alakították át. Ilyen történt például Szigetújfaluban, ahol ugyan az egyedek egy része a sorokban napjainkig átvészelt, de a természetestől idegen előfordulás fennmaradása erősen kétséges. Másik fontos veszélyforrás a fahasználatokat megelőző és sajnos általánosan elterjedt cserjeirtás, amelynek a védett galagonyák is áldozatul esnek. Így pusztult el a bajai híd közelében lévő néhány, sokak által ismert és bemutatásra alkalmas egyed is. Fentiek felül lényeges veszélyeztető tényező az egybibés galagonya antropogén hatásának köszönhető felszaporodása, miáltal a hibridizáció és az introgresszió felerősödött. A folyamatos, beolvasztó hibridizáció következtében a fekete galagonya állományok többnyire nem képesek fajazonos magot produkálni, a populációik ezért összeomolhatnak. A Duna medrének berágódásából, illetve kotrásából származó talajvízszint-csökkenés következtében élőhelyeik kiszáradnak,

^{1,2} NYME EMK Növényteni és Természetvédelmi Intézet, Sopron

mely az egyedek pusztulásához vezet. Élőhelyeiken a nagyvadállomány túlzott mértékű felszaporítása (pl. Gemenc) az egyedek kitűréséhez, a törzsek, hajtások károsításához vezet. A fekete galagonya védelme érdekében szükséges lenne a hibridpartnerek visszaszorítása, az élőhelyek természetközeli hasznosítása. Sajnos néhány díszfaiskola forgalmazza is a fekete galagonyát, ezzel elősegíthetik a faj külföldre történő exportálását, „nemesítését”, ill. flórahamisítást követhetnek el tudatos telepítéssel és esetleges kivadulással.

A sok kedvezőtlen jelenség ellenére biztató események is előfordulnak, az erdészeknek köszönhető, hogy a Szigetújfalu 5K erdőrészletben tömeges, természetes feketegalagonya-cserjés található sok idős egyeddel, ahol egyes egyedek törzsátmérője 20 cm feletti. Mivel e ritka faj állományainak java része hazánk területére esik, ezért megőrzése a mi kötelességünk. E kötelesség pedig a magyar erdőket kezelő erdészekre hárul.

A kutatást a TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KONV-2010-0006 „Szellemi, szervezeti és K+F infrastruktúra fejlesztés a Nyugat-magyarországi Egyetemen” pályázat támogatta.

A fekete galagonya első ábrázolása Kitaibel művében

Török erdészek látogatása

Török erdészeket fogadott szerdán a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. A küldöttség a budapesti program után Lovasberényben és Székesfehérváron járt, ahol a magyar erdészet eredmé-

nyeivel ismerkedtek a külföldi szakemberek.

A vendégek – akik európai uniós pályázat segítségével érkeztek hozzánk – arra voltak kíváncsiak, hogy

hogyan működik hazánkban az erdőgazdálkodás.

Törökország jelenleg azon fáradozik, hogy uniós taggá váljon. *Keresztes György*, az erdőgazdaság vezérigazgató-helyettese a Sóstó természetvédelmi területén vezette végig vendégeit. *Márton Edít*, a terület őre forró réttel és teával várta őket a Zöldtanyán.

A házigazdák a lovasberényi erdőben a tarvágot felváltó szállalás technikáját mutatták be a török szakembereknek.

A törökök azonban nemcsak az új eljárásról, hanem azon is elcsodálóztak, milyen sok fiatal erdő van az országban. A vendégeknek feltűnt a bemutatott erdők elegyessége. „Nagyon szépek itt az erdők” – állapította meg *Jusuif Sabin*, a küldöttség tagja.

Hasznos látogatás volt.

Kép és szöveg: **S. Töttő Rita**

A város erdészeivel, Márton Edittel a törökországi vendégek

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!

A tiszafa rovarvilága

Nincs könnyű helyzetben, aki a tiszafa rovarvilágáról akar írni... A legelvetemültebb (vagy leginkább polifág) rovar is lefordul róla, hiszen a piros, húsos magburkot leszámítva minden része mérgező. Ha az ember végiglapozza az erdővédelemmel foglalkozó könyveket, a *Taxus* nemzetség fajai legtöbbször csak kivételként szerepelnek azon fajok között, amelyeken az adott rovarfaj NEM fordul elő...

Általánosságban igaz, hogy a hazai őshonos tiszafások esetén kártételről nem beszélhetünk. Csemetekertekben, faiskolákban néha-néha előfordul egy-egy faj, de aki feltétlen tiszafához kötődő rovar (kártételről itt sem nagyon beszélhetünk) akar látni, az inkább városi parkok, fasorok környezetében keresgéljen.

E bevezető után álljon itt néhány rovarfaj, amelyeket szerencsés (?) esetben megfigyelhetünk a tiszafán.

A gubacsatkák (*Eriophyidae*) közül néhány arra vetemedik, hogy a tiszafa tűin és hajtásain szívogasson... A tiszafa-gubacsatka (*Cecidophyopsis psilaspis*) az egyik ilyen faj. Az általa okozott gubacs inkább csak csemetekertekben, faiskolákban vagy sövénynek nevelt tiszafákon jelenik meg tömegesen. Főként rügyeken és hím virágkezdeményeken, ritkábban a nővirágú rügyeken. A végeredmény nem a hagyományos értelemben vett gubacs, hanem kezdetben egy túlélcsozor, ami később a hajtások megvastagodásához, torzulásához vezet.

Ugyanebbe a családba tartozik az *Epitrimerus gemmicoplus* nevű faj, amely szintén előfordulhat tiszafán. Érdekes módon gubacsot ez nem okoz, de különösen gyakori az előbbi faj által létrehozott gubacsokban.

Az atkák másik csoportjába (Lapos testű atkafélék – *Tenuipalpidae*) tartozik a *Pentamerismus taxi* tudományos nevű faj, amely esetenként más *Pentamerismus* fajjal (*P. juniperi*, *P. oregonensis*) kiegészülve szívogathat a tiszafa tűin.

A hajtásokon szívogat (a tenyészidőszakban a juharok levelén történő szívogatás után) a *Rhinocola aceris* nevű levélbolha.

Otiorhynchus ormányos kárképe (Fotó: Lakatos F.)

A pajzstetvek közül a polifág fajok, mint a *Parthenolecanium corni* is megjelenhet a tiszafán. De ha a pajzstetvekre jellemző képződményt látunk rajta, akkor nagy valószínűséggel egy másik fajjal, a *P. pomeranicum*-mal van dolgunk. Ez a faj kifejezetten tiszafa-specialista és ritkán fordul elő más fajokon. Elsősorban a hajtáson, de ha nagy számban jelenik meg, akkor a tűkön is megfigyelhető. Szívogatását gyakran követi feketés korompenész-bevonat, ami a tetvek nagy cukortartalmú ürülékén jelenik meg. A tenyészidőszak során ivartalan szaporodással (szűznemzéssel) gyorsan képes nagyszámú utódot létrehozni.

A pajzstetvek között van több behurcolt, inváziós faj, amely vagy már jelen van hazánkban (pl. *Parthenolecanium*

fletcheri), vagy még csak Európában (*Dynaspidiotus britannicus*), de a tiszafa esetében potenciális kártevővé válhat.

A fák tövi részén, illetve a gyökerek talajfelszínhez közeli részein rágnak a gyalogormányosok (*Otiorhynchus sulcatus* és *O. crataegi*) álcái. Alapos szemlélő is igen nehezen találja meg őket, jelenlétükre utalhatnak a talajközeli hajtások sárguló tűi, vagy szintén a talajközeli tűkön megfigyelhető csipkésedés. A szübogarak közül egyedül a fekete gyökérszúról (*Hylastes ater*) jegezték föl, hogy a tiszafán esetleg előfordulhat.

A gubacsszúnyogok közül a tiszafa-gubacsszúnyog (*Taxomyia taxi*) tipikus gubacsképző a tiszafán. Szereti a különböző kertészeti változatokat is. Az articsókára hasonlító gubacs a második évben fejlődik ki szembetűnő méretűre. Az álcák egy (kisebb) része még abban az évben kifejlődik, ekkor a tipikus gubacsképzés is elmaradhat. A populáció zöme azonban a következő év augusztusára alakul ki. Ennél a fajnál többször is megfigyelték, hogy amíg a természetes/őshonos állományok károsítása minimális, addig a kertekben, parkokban gyakori. Néha a gubacsatkákkal együtt is előfordul, ilyenkor a kár mértékét a különböző típusú gubacsok alapján lehet meghatározni.

Az eddig írt, az év fáján előforduló rovarokról szóló összeállításokat azzal szoktam befejezni, hogy az adott fafaj gazdanövényként milyen jelentős mértékben járul hozzá a hazai rovarvilág változatosságához. A tiszafáról ezt nem lehet elmondani. Méreganyag-tartalma, rendkívül kemény fája csupán néhány rovarnak szolgál táplálékkul.

Az év ökoturisztikai létesítményei

„Az év ökoturisztikai létesítménye 2011” cím elnyerésére kiírt pályázat ünnepélyes eredményhirdetésére, 2011. szeptember 27-én, a Turizmus Világnapján került sor Budapesten, a Gerbeaud Cukrászda Arany Szalonjában. A díjakat a VM képviselőtében dr. Rácz András helyettes államtitkár, az NGM képviselőtében dr. Nemes Andrea főosztályvezető, a Magyar Turizmus Zrt. képviselőtében Horváth Gergely vezérigazgató adta át. A két kategóriában

összesen 22 db pályázat érkezett be, melyből kategóriánként 3-3 helyezést hirdettek. Az ökoturisztikai látogatóközpont kategóriában az első helyezést a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Levendula háza lett, a második helyezést a Duna-Ipoly Nemzeti Park Szemlőhegyi barlangja kapta, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. Lengyel-annafürdői Turisztikai és Természetismereti Központja pedig a pályázaton a III. helyezést érte el.

* NYME EMK EMVI

Erdőmérnök-hallgatók tanulmányútja

Mint minden tavasszal, azon erdőmérnök-hallgatók, akik az erdészeti szaporítóanyag-termesztés és nemesítés, az erdőismerettan, az erdőművelés-erdősítés, valamint az erdőművelés-erdőnevelés tantárgyakat lehallgatták, részt vettek a háromnapos erdőművelés tanulmányúton.

A Lenti Erdészet területén *Gróf András* és munkatársai kalauzoltak minket. A program során először az erdészet, illetve az erdőgazdaság ismertetésére került sor a 2010 júniusában felszentelt magyarföldi fatemplom tövében. Ezután *Palotai István* emlékművénél *Kovácsné Gergácza Judit* erdőművelési ágazatvezető ismertette a térség erdőgazdálkodásának történetét, a kisparaszti szálalás üzemmód jelenlegi lehetőségét, annak előnyeit, illetve nehézségeit (lásd még a július-augusztusi, vándorgyűlést taglaló számot. A szerk.). *Lukács István* fahasználati ágazatvezető egy szálalóvágásos terület első fahasználati beavatkozás végrehajtásának eredményeit mutatta be. Ezek után megtekintettünk egy egyhektáros, bekerített kísérleti területet, illetve *Gróf András* igazgató egy 17 éves erdeifenyő-állomány természetes erdőfelújításának történetén keresztül elemezte a fafaj természetes felújításának előnyeit, végrehajtásának nehézségeit.

Másnap a Győri Erdészet területén *Limp Tibor* igazgató köszöntötte a hallgatókat. A terepi program első részében megismerkedtünk az eurázsiai hód visszatelepítésének történetével, illetve az általa okozott károk formáival és mértékével. Ezután az igazgató részletes és átfogó ismertetést adott a Szigetköz kialakulásáról, a terület erdőgazdálkodási sajátosságairól, a Duna elterelésének történetéről, az erdőgazdálkodás-termesztvédelem-vadgazdálkodás előtt álló feladatokról. Majd a helyszínen szemléltettük meg egy kocsányos tölgyes mes-

Szigetköz alacsony vízállásnál

terseges erdőfelújítását. Délután megtekintettük az ásványrári csemetekertet, ahol *Béli Ferenc* kalauzolása mellett tanulmányozhattuk a fehér nyár, az éger és nemesnyárak termesztéstechnológiáját, illetve az anyatelepek kialakítását és fenntartását.

A tanulmányút harmadik napjának délelőttjén a Zirci Erdészet nevében *Sipos László* erdőmérnök, az erdészeti sík vidéki pagonyának vezetője ismertette a Márkó és Veszprém környéki kopárterületek kialakulásának történetét, illetve az egykori fenyesítések okait. Megtekintettünk olyan 20-50 éves állományokat, amelyekben a lombos elegy- és főfafajok megjelenésével lehetőség nyílik tarvágás nélküli fafajcserés átalakításokra. Egy másik, kedvezőbb termőhelyi viszonyokkal rendelkező területen a csertölgy mesterséges és természetes felújításának mesterfogásaival ismerkedtünk meg. A nap hátralévő részében a Farkasgyepűi Erdészet területén lévő bükkgazdálkodást mutatta be *Tímár György*

erdészeti igazgató. Az immár hagyományosnak mondható program keretében megtekintettük a *Majer Antal* nevét viselő tanösvényt, amely a táj honos növény- és állatfajainak bemutatásán túl megismerteti a látogatókkal (laikusokkal és szakemberekkel) az erdők mesterséges és természetes erdőfelújítási módszereit, a szálalóvágást és a szálalást.

Sajnos a három nap nagyon kevés ahhoz, hogy hallgatóink a magyarországi erdőművelés minden aktuális problémájával találkozassanak, azonban e három nap – úgy vélem, s remélem – hozzájárulhatott néhány fontosabb faj, üzemmód, erdőgazdálkodási és természetvédelmi probléma gyakorlatiasabb megismeréséhez. Köszönetemet fejezem ki a Zalaerdő Zrt., a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt., a VERGA Zrt. és a Bakonyerdő Zrt. vezetőinek és minden munkatársának a tanulmányút lebonyolításában nyújtott segítségükért.

Dr. Frank Norbert

Erdész-vadász könyvek

Az alábbi témákban könyveket, illetve folyóiratokat keresek: erdészet, vadászat, halászat, horgászat, madarászat, állattan, növénytan, gombászat, méhészet, útleírás, néprajz. Akár egy darab könyve van vagy esetleg egész könyvtárat, hagyatékot adna el, keressen meg bizalommal!

Berdó József

tel.: +36 30 938 6178

e-mail: berdojosef@t-online.hu

A kiszemelt fa fejével

– Mivégből állsz még előttem?!
Fejszéd a markodat marja:
Vághatod a rönköt tőben,
Törheted vesszőnyi sarjam.

Vesszőn lesiklik a fejsze.
Erődet rönköm apasztja,
Hajk mélye ébreszti merszed,
Száz gyűrűs tuskóm lohasztja.

Százból úgy negyvenet ölt le
Fejszéd a vénségem hamván.
Rönkömmel életem dőlt le,
S végzi egy tűzrakás halmán.

– Mivégből álltam előtted?!
Példának: hamvamon élek,
Feltörök, – s hiába tetted,
Hamvamba szállsz, fagyos lélek!

Aponymus, 2011

Tanulmányút szálaló üzemmmódban kezelt erdőkbe

A magyar erdőgazdálkodásban a különböző társadalmi és gazdasági változások, valamint a természetvédelmi elvárások erősödése következtében előtérbe került a természetközeli erdőgazdálkodás szükségessége, illetve a katonai területeken egyes különleges rendeltetésből eredő feladatok ellátását csak folyamatos erdőborítással lehet biztosítani. E feladatok megoldása a szálaló üzemmmóddal történő kezeléssel lehetséges, ezért kezdték el a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. szakemberei az Erdőgazdaság által kezelt erdők átalakítását szálaló üzemmmóddá. A szakszerű szálalással történő gazdálkodáshoz szükséges a megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzése, ennek érdekében 2007 óta az Erdőgazdaság által rendszeresen megszervezett tanulmányutak keretében számos szakember (mintegy 70 magyar erdész 6 erdőgazdaságtól és a felügyeletről) ismerkedhetett meg a németországi és ausztriai szálalóerdők kezelésének módjával. Ebben az évben is június 19. és 24. között megszervezett egyhetes tanulmányúton a Budapesti és a Szombathelyi Erdőgazdaság Zrt. szakemberei közösen vettek részt.

A tanulmányút keretén belül Thüringia területén Erfurt környéki erdők, Bajorországban az Ebrachi Erdészeti Igazgatóság által kezelt erdők, valamint az ausztriai Stift Schlägl-i erdészeti terület lucfenyves erdeinek

szálaló és átalakító üzemmmódu kezelésével ismerkedhettünk meg.

Az első állomás Thüringia volt, ahol az erdészeti vezetők – Dr. Chris Freise vezetésével az Erfurti Erdészeti (városi erdők, közjóléti, állandó borítottágú erdőgazdálkodás), Dirk Fritzlar vezetésével a Hainich-Werratali erdészeti és Lutz Eichorn vezetésével a Sondershauseni Erdészeti (bükkös szálalóerdők) – erdőgazdálkodásával ismerkedhettünk meg. A tanulmányút szervezőitől meghívást kaptunk és részt vehettünk a Német Erdészeti Tanács rendezvényének keretében az erfurti Kaisersaal-ban a tartományi kormányzati fogadáson, ahol csapattunkat a thüringiai kormány erdészeti illetékesei külön is köszöntötték.

A következő állomás Bajorországban volt az Ebrachi erdészeti terület (szálalás bükkösökben és tölgyesekben, fenyvesek átalakítása). Vezetőink voltak: Ulrich Mergner erdészeti vezető, Gerd Huber szervizállomás-vezető, Rainer Neumann területvezető erdész.

Az utolsó napon az ausztriai Stift Schlägl-i Erdészeti területet látogattuk meg (a Heinrich Reiningger által ismertetett fenyőgazdálkodás, jobbára szálalással), vezetőnk Huber Katzlinger volt.

Vezetőinknek és a tanulmányút szervezőinek a szakmai programok színvonalas összeállításáért és levezényléséért köszönettel tartozunk.

A fakitermelésről

A szálalás során célátmérős fahasználatot folytatnak, a faegyed akkor érik meg a véghasználatra, amikor az adott

célátmérőt eléri. Ez a méret függ a fajától, a termőhelytől (jobb termőhelyeken magasabb) és a választéktól (minél értékesebb a választék, annál nagyobb az átmérő). Javafák érdekében végzik a fahasználatokat, felső állomány-szintben végzik a gyéritést, az alsó szint feladata a törzsárnnyalás és talajtakarás a gyomosodás ellen. Az újulat eredménye és nem célja a fakitermelésnek. A kivágandó fák kijelölése a kerületvezető erdész feladata. Javafa mindig csak a termőhelynek megfelelő, vitális, jó törzsmínőségű faegyed lehet. A javafák számát az újulat szempontjából kell meghatározni. Bükkösökben 12-15 méteres tőtávolságokkal 30-40 db javafát jelölnek hektáronként, a fényigényes tölgy esetében ritkább hálózatban 12-20 db/ha javafát. A lucfenyvesek árnytűrőbb újulata felett 8-9 méterenként jóval sűrűbben jelölnek javafákat.

Célállomány-típus megállapításánál a természetes előfordulást előnyként értékelik, csak a termőhelynek megfelelő fajfajokat alkalmaznak, a lucfenyő alkalmazását aszály és szélöntés érzékenysége miatt igyekeznek mellőzni. Thüringiában inkább bükkösök létrehozására törekednek a tölgyesek megtartása mellett, Bajorországban a lombegyes bükkösök létrehozására, valamint a megfelelő termőhelyeken – Németországban és Ausztriában is – a jegenyefenyő-egyes fenyvesek kialakítása a cél.

A fahasználatok kivetelezése a vágásjelöléssel kezdődik, a javafák és a ha-

1. kép: Javafa és fejlődő újulatkép bükkösben

2. kép: Lucfenyő felújulása szélkár után

3. kép: Domború szelvényvel kialakított erdei út

4. kép: Egyedi, vadkár elleni védelem

gyászfák meghatározása az első. Majd meghatározzák a beteg, kiszáradt stb. mindenképp eltávolítandó faegyedeket. Ezután a javafák megsegítése érdekében kivágandókat és végül a vágás-érettséget (célátmérőt) elért faegyedeket jelölik ki. A jelölés minden esetben jól láthatóan és részletesen történik, külön jelölve a közelítő nyomokat, javafákat, „biotopfákat” és kivágandókat. Ez részben a munkafolyamatok könnyebb elvégzése és ellenőrzése, részben a közvélemény könnyebb tájékoztatása érdekében történik.

A fahasználatok elvégzése „harveszteres” vagy motorfűrész technológiával történik. Jellemzően Németországban drága az élőmunkaerő, ezért a „harveszteres” technológiát részesítik előnyben, csak az értékes választékok adó kitermeléseket végzik motorfűrészrel. Az Ebrach-i erdészethél a költségek csökkentésére egy erdőrésztlet több technológiát is használnak. Az értékes faanyagot saját dolgozók kitermelik és felkészítik, majd a kevésbé értékeset anyagot harveszterrel termelik, a visszamaradó tűzifának alkalmas egyedeket a lakossággal készítetik fel, ennek megfelelően háromféle jelölést alkalmaznak a vágásjelölések során. Ausztriában fordított a helyzet, ott elsősorban a motorfűrész technológiákat részesítik előnyben, mivel a „harveszteres” technológia drágább.

A fahasználatok visszatérési ideje változó. Elmondható, hogy több kisebb mértékű fahasználatot kezelik erdeiket. Tübingiában a visszatérési idő 3-6 év a közelítő-nyomok védelme érdekében (hogy minél kisebb legyen az egy alkalommal leszállítandó faanyagmennyiség), ugyanitt magánerdőkben 8 év, Bajorországban általában 5 év. A Schlägl-i Erdészethél a területi alapon 6 részre

van felosztva az erdőterület, ennek megfelelően 6 év a visszatérési idő.

A gazdálkodás minőségét, Magyarországhoz hasonlóan, 10 évenként ellenőrzi a hatóság, mégpedig a hektáronkénti élőfakészlet változatlanóságát alapul véve.

Az erdő feltártságáról

A közelítés a választék méretétől és a terepviszonyoktól függően forwarderrel vagy markolós és csörlős vonszolóval történik. A közelítő nyomokat 20-30 méterenként (harveszteres technológiánál) vagy 50 méterenként (motorfűrész technológiánál) alakították ki. Ausztriában üzemi térképen rögzített közelítőnyom-hálózatot hoztak létre, sűrűsége átlagosan 150 fm/ha.

A kitermelt fát erdészeti utakon szállítják ki. Magas a feltártság, 30-35 fm/ha, a Schlägl-i Erdészethél a nehezebb terepviszonyok mellett ez 45 fm/ha nagyságrendet jelent. Az utak nagy oldalirányú lejtéssel, domború szelvényvel készülnek, bevágásban és töltésben is. Az útjaik egyébként szelvényes földutak, általában teljes szelvényben kőzúvalékkal burkoltak (a padka is). Ez a szelvény jellemző mind Németországra, mind Ausztriára. Az utak mellett a vízvezető rendszer (árkok, folyókák) jól karban tartott.

Az erdőművelésről

Az erdő felújítása csaknem minden esetben természetes úton történik a vágásos üzemmódban kezelt részeken. Ültetési munkára csak elegyítés során kerül sor, amikor nem áll rendelkezésre magszóró fa (elegyetlen lucfenyvesek átalakítása során), ápolási munkát pedig csak a főfafajt veszélyeztetett csemeték visszaszorítása érdekében kell vé-

gezni (pl.: a bükk-konkurencia csökkentése a tölgy érdekében).

A csemeték legveszélyesebb károsítója a vadállomány, elsősorban az őz. Ellene vadászattal, veszélyeztetett területen kerítéssel, illetve egyedi védelemmel védekeznek.

A fakitermelések során nagy mennyiségű holt fát, és úgynevezett „biotopfát” hagynak vissza a területen, amelyet sosem termelnek ki, amelyek számos rovar- és madárfaj számára adnak élőhelyet.

A közjóléti feladatokról

Mindenhol nagy figyelmet fordítanak a közvéleményre és arra, hogy a közjóléti feladatukat az azt szolgáló erdőrésztletek minél jobban elláthatassák. Több 100 km turista- és bicikliút kialakítása történt meg az elmúlt években az erdészeteknél. Az utak tájékoztató-táblákkal vannak ellátva, amelyek az erdőgazdálkodásról, természetvédelemről, illetve magáról a tájról szólnak, ahol a kiránduló elhalad. Tübingiában a civil szervezetekkel folyamatos kapcsolatot tartanak fent és rendszeresen megszervezett rendezvényeken tájékoztatják őket a gazdálkodásról, az erdők helyzetéről. Az Ebrach-i erdészethél a tájékoztató táblákon szerepelnek a kerületvezető erdészek elérhetőségei, amelyeken bárki kérdezhet az erdővel kapcsolatos ismeretek felől. Az erdészek időszakonként fogadóórát tartanak a civilek minél jobb tájékoztatása érdekében. A gazdálkodás során kisebb mértékű fakitermeléseket végeznek ezeken a területeken, az ideálisnál nagyobb élőfakészletet tartanak fent és fokozott figyelmet fordítanak a túra-útvonalak mellett található veszélyes fák kitermelésére.

Urbán Tibor
műszaki vezető, Uzsza

Magyar siker nemzetközi döntőben

Magyar sikert hozott a „Fiatalok Európa Erdében” (Young People in European Forests) tanulmányi verseny 2010/2011-es nemzetközi döntője. A budapesti Baár-Madas Református Gimnázium diákjai bizonyultak a legjobbnak a 11 ország részvételével tartott megmérettetésén.

A verseny célja, hogy a középiskolás diákok megismerjék Európa és az európai országok erdeit, az erdők természet- és környezetvédelemben betöltött szerepét, valamint az erdészek munkáját. A kiírók szándéka szerint ezen ismerettel közelebb kerülnek a fenntarthatóság elvének megismeréséhez, és megtapasztalják, hogy a természeti erőforrások megőrzése nem csupán szűkebb környezetükben, de európai szinten is fontos feladata az ott élőknek.

A verseny nemzeti és nemzetközi fordulóból állt. A versenyre 2-3 fős csapatok – 12-18 évesek – jelentkezhetek. A hazai versenyt az Országos Erdészeti Egyesület és a Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny szervezte. (A felkészüléshez a Pilsai Parkerdőgazdaság adott otthont.) A nemzeti döntő első helyezette – a Baár-Madas Református Gimnázium csapata – szerezte meg a jogot a nemzetközi döntőben a magyar színék képviseletére.

A nemzetközi döntő Lengyelországban, az ezer tőről ismert Masuria régióban került megrendezésre, ahol 11 ország csapata mérte össze tudását és felkészültségét. A meghívott vendégek között volt *Marek Konopka*, a lengyel országgyűlés képviselője, *Andrzej Orzechowski*, Ruciane Nida város polgármestere, *Zbigniew Opalach*, Pisz megye prefektusa, valamint *Andrzej Nowicki*, a rendezvénynek otthont adó Lengyel Államerdészet Bialystok Regionális Igazgatóságának igazgatóhelyettese is.

A megnyitó ünnepi hangulatához a Maskulińskie Erdőfelügyelőség vadász-kürtösei is hozzájárultak.

A döntő első része – az Európa és a csatlakozott 19 ország erdeiről szóló teszt – 50 kérdésből állt. (A csatlakozott országok: Ausztria, Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Finnország, Németország, Görögország, Magyarország, Litvánia, Lettország, Norvégia,

Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Svájc és Ukrajna.) A tesztben 4 lehetséges válaszból kellett kiválasztani az egyetlen helyeset.

Az élményszámba menő hájót végén a döntőről tudósító Lengyel Televízió fogadta a résztvevőket.

A döntő második része a közeli erdei oktatási központban – amely egykor magpergető volt – kapott helyet. Az egyes nemzetek csapatai erdei fontosságának és szépségének bemutatását kapták feladatuk, maximum 15 perces előadásban. A prezentáció módját szabadon választhatták.

A 12-18 éves diákok kitűnően megbirkóztak a feladattal, az előadások egytől-egyig igen magas színvonalon és kreatívan közelítették a megadott témát. A versenyzők dolga nem volt egy-

Mindeközben a Nemzetközi Versenybizottság tagjai egész este keményen dolgoztak, értékelték a teszteket és összesítették a pontokat. Íme a végeredmény:

1. hely: Magyarország (80,1 pont)
2. hely: Lengyelország (72,5 pont)
3. hely: Lettország (72,5 pont)
4. hely: Ausztria (71,8 pont)
5. hely: Csehország (71,7 pont)

A magyar csapat szoros versenyben nyert! A csapat tagjai: *Kemenes Anna*, *Pásztori Zsolt*, *Újvári Gergely*. Felkészítő tanáruk *Vellényi Dávid*.

A díjakat *dr. Marian Pigan*, a Lengyel Állami Erdészet főigazgatója adta át.

A házigazdák a legjobb prezentációt tartó portugál csapatot különdíjban részesítették. A három portugál diáklány nagyon kreatívan, színházi előadás formájában közelített meg a témát.

szerű, mert az előadásokat egyrészt a felnőttekből álló Nemzetközi Versenybizottság, másrészt a résztvevő diákok maguk is pontozták.

A döntő ezen részében jelen volt Lengyelország Környezetvédelmi Miniszterhelyettese, *Janusz Zaleski* is, aki megtekintett néhány prezentációt, köztük a magyarokét is, ami igazán jól sikerült. Két vezérfonalon futva – mézkestőlóval színesített – vetített képes előadásban mutatták be egyrészt a legfontosabb hazai fajfajokat, másrészt az erdőknek a néphagyományokban való megjelenését. A prezentációt a csapat leány tagja magyar nyelvű népdallal zárta, autentikus előadásmódja fergeteges sikert aratott

Az előadásokat követő zenés esten mód nyílt a csapatok közötti ismerkedésre is.

A kastélyszállóban ez időben az EU környezetvédelmi és erdészeti témájú miniszteriális konferenciája zajlott. Így a díjátadót követő munkaebéd során a fiatalok találkozhattak a konferencia résztvevőivel, így *Szepesi András*sal, a VM Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztályának munkatársával is, aki gratulált az elért szép eredményhez. A szervezők és a diákok az alkalmat felhasználva megköszönték a VM elvi támogatását. (*Remélhető, hogy jövőre ennél többre futja. A Szerk.*)

A Nemzeti és a Nemzetközi Versenybizottság szeretettel meghív minden diákot, hogy vegyen részt a YPEF versenyen 2012-ben!

Kovácsévics Pál – OEE
Hoczek László –

Kitaibel Pál Középiskolai Biológiai, Környezetvédelmi Tanulmányi Verseny

Az Erdőfeltárási Szakosztály Parád térségében

A Szilvásvárad Erdészetről volt a találkozó. Az Egererdő Zrt. képviselői a hajdani szociális épületből kialakított új erdészeti irodában fogadták a szakosztály tagjait. *Urbán Pál* és *Dobre Csaba* köszöntő szavait követően *Grédics Szilárd* erdészettervező bemutatta az erdészetet, majd ismertette a futó európai uniós projektet. Ennek keretében megújult a Szalajka-völgy, az erdei vasút, a szabadtéri erdészeti múzeum. A vetített képes ismertető után *Kosztka Miklós*, a szakosztály elnöke tartott előadást az erdészeti útépités gyakorlatában előforduló legkritikusabb geotechnikai problémáról, a talajmozgások miatti csúszásokról.

Hangulatos vonatozás után séta keretében tanulmányozhatták az igen színvonalas beruházásokat, és az elsők között nézhették végig az újonnan megnyílt erdészeti szabadtéri múzeumot. Szó esett a Bükk-fennsík hajdani feltárájáról, a megmaradt műszaki emlékekről. Megemlékeztek *Jábn Ferencről* és *Király Lajosról*, akik a térség és az ország erdőgazdálkodásában jelentős szerepet játszottak. A terepi programok során *Wágner Tibor* szakosztály-tagtársunk helyi erdészettörténeti ismereteit osztotta meg velünk.

A felsőtárkányi Táltos fogadó hangulatos vadásztermében az éjszakába nyúló beszélgetésen szó esett erdőgazdálkodásunk és azon belül az erdészeti kommunikáció és az erdőfeltárási aktuális kérdéseiről.

Másnap reggeli után a csapat elutazott a Parádfürdői Erdészet területére. *Tóth László* erdészettervező köszöntője után megnézték a Somhegyi úton keletkezett csúszást, és szakmai véleménycsere keretében igyekeztek ötleteket adni a probléma megoldásához. Mint min-

den hasonló esetben, az útban keletkezett károkért elsősorban a víz a felelős. Ezek a problémák gondos előrelátással és műszaki megoldásokkal elkerülhetők, de sokszor a költségek fedezete hiányzik. Mindenesetre költség-hasonlelemzéssel egyértelműen eldönthető a beavatkozások indokoltasága. A következő programpontra a Várbükk út felújítási munkáinak a tanulmányozása volt.

Az Egererdő Zrt. feltárási úthálózata az egyik legfejlettebb az erdőgazdaságok között. Sajnálattal kell azonban megállapítani, hogy ez a komoly vagyon az anyagi háttér szűkössége miatt egyre romlik. A rendszeres karbantartás hiányosságai és az amortizációs időtartam utáni felújítások elégtelenek. Ugyanez tapasztalható szinte valamennyi erdőgazdaságnál. Az erdőfeltárási tevékenység ma mélyponton van, egyre gyakrabban találkozni szakszerűtlenséggel és igénytelenséggel. Ez pedig nem csak pénzkérdés. Külső forrásként csak támogatás képzelhető el, mivel a ma-

gyarországi erdők a gazdálkodást jellemzően korlátozó szabályozási környezetben nem tudják kitermelni a gazdaságilag és műszakilag indokolt beruházások fedezetét. Az ebből fakadó következmények természetkárosításhoz és végeredményben az erdővagon értékének csökkenéséhez is vezetnek. Ugyancsak aggasztó, hogy a műszaki tervek és munkálatok hiánya, valamint az erre a területre specializálódott szakembergárda csökkenése a szakmai tudás és a gyakorlati tapasztalatok erodálódását is okozza. Meg kell menteni és őrizni, amink van, és ebben elsődleges a tulajdonos felelőssége. Az erdészeti kommunikációban ki kell hangsúlyozni ezt a kérdést a döntéshozók célcsoportja felé irányított üzenetekben.

A lehetőségért és a programért köszönet a találkozó házigazdájának az Egererdő Zrt.-nek, elsősorban *Kaszala Judit* szakosztály-tagtársunknak odaadó és gondos szervező munkájáért.

Gerely Ferenc

Kisalföldi erdészek Gemencen

Idén a Gemenci Zrt. látta vendégül erdészeinket. Pörbolyön Babos Imre nyugdíjas erdész kolléga, aki a két napon keresztül fáradhatatlan kalauzunk volt, számszerű adatokat is felsorolva mutatta be az erdőgazdaságot és rövid filmvetítés keretében adott előzetest a ránk váró látványokról. Az erdészeti gyűjtemény és méhészeti múzeum megtekintése után jellegzetes bajai halászlével és rétesekkel csillapították éhségünket. No és előtte a „Gemenci rettenetes” törkölypálinka, közben az erdészet kiváló vörösborra is fokozta a jó hangulatunkat.

Ebéd után Bátaszék felé vettünk utunkat. Útközben betértünk Somlay Dénes nyugdíjas erdész és a fia kövesdi présházába, ahol az ő házi pálinkájukat és jóféle rizling borukat is „vizsgálat tárgyává” tettük.

Következő programpont Bátaszék nevezetessége, a cisztercita apátság romkertjének és templomának meglátogatása volt, ahol Sümegi József gimnázium-igazgató szakszerű és részletes ismertetés adott a hely 12. századig

visszanyúló nevezetes történelméről. Előtte felesége mutatta be a régi sváb házban kialakított helytörténeti múzeum látványosságait, amely a városka három nemzetiségének korábbi mindennapjaiba engedett bepillantást.

Ezután a bátaszéki erdészvezető, Janács Gergely erdőmérnök látott vendégül minket erdészete központjában, abban a házban ahol Koltay György erdőmérnök (ismert nemes nyár klónok kinemesítője, akinek fafajtáit mi is alkalmazzuk munkánk során) élt és dolgozott. A szakmai ismertető és beszélgetés kapcsán megvitattuk munkaterületeink, a felső Duna-ártéri szigetvilág, a Szigetköz és az alsó Duna-ártér, Gemenc hasonló adottságait, gazdálkodásaink múltbéli és jelenlegi problémáit, kitérve a vízgazdálkodási és természetvédelmi problémák számtalan aspektusára.

Vacsorára visszatértünk Pörbolyre, ahol a helybéli kollégák, többek között Ferenc László helyi csoporttitkár társaságában éjszakába nyúló borozgatás és baráti beszélgetés után hajtottuk álomra fejünket az erdei iskola szálláshelyén.

Szombaton csípős reggelre ébredtünk, de a frissebbek és vállalkozó kedvűek napfelkelte tájt kísérték az árvízvédelmi töltésen belül kialakított vadmegfigyelőhöz, ahol a híres gemenci vadállományt néhány szarvas és vad-disznócsalád képviselte.

Reggeli után Bajára autóztunk be, ahol idegenvezető mesélt a város történelmének fontosabb eseményeiről és mutatta be a város nevezetességeit, melyek közül az ortodox görög katolikus templomot és a szerb temető felújított kápolnáját belülről is megcsodáltuk.

Rövid időt töltöttünk még a bajai piac tarka forgatagában is és sétáltunk egyet a Sugovica Duna-ág partján is. A hajóállomáson Csonka Tibor vezérigazgató is köszöntötte társaságunkat, majd beszálltunk az erdőgazdaság Gemenc névre hallgató sétahajójába, amellyel jó másfél óra alatt felhajóztunk a napokban kissé megáradt Dunán a gemenci vadászházig, gyönyörködve a szélesen elterülő folyó és a partján lassan őszi színben pompázó erdők látványában. Az áradás kissé megzúllította a kikötőmólót, ami egy kis nehézséget okozott a kikötésben, de végül szerencsésen partra vergődöttünk. Átszálltunk az erdei kisvasútra, amivel mintegy két óra alatt zötykölődöttünk végig az ártéri erdők fái között vissza a pörbolyi kiindulópontunkra. Többször megálltunk, kiszálltunk tanösvénynél, madármegfigyelőnél, néha egy-egy szarvas, vad-disznó is feltűnt az út mentén. A „Lasssi” állomáson, az egykori erdészházban, ahol útikalauzunk Babos Imre nyugdíjas erdész kolléga pályafutása alatt több évtizedig lakott, a halászati múzeum relikviáit tekintettük meg és hasonlítottuk össze a szigetközi tapasztalatainkkal.

Kép és szöveg: **Greguss László Géza** titkár

A Győr-Moson-Sopron megyei Magán-erdő-gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport rendezvénye

Példamutató szakmai napot és családi összejövetelt tartott a Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő-gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport 2011. augusztus 6-án.

Felpécen *Bognár Tibor* erdésztechnikus volt házigazdája a rendezvénynek. Szakember fiainak egyike mutatta be fafeldolgozó és bútorgyártó tevékenységüket.

A helyi evangélikus templomban megemlékeztek a közelmúltban elhunyt *Németh Ferenc* Bedő-díjas erdészről, a HCS alapító elnökéről, később tiszteletbeli és örökös elnökéről. *Kovács Jenő* erdésztechnikus az Erdészbecsület tanszéken tartott előadást életútjáról, élete lelki-szellemi értékrendjéről.

A kárpátaljai Visk református lelkésze, *Jenei Károly* részletesen beszámolt a településén folyó magyar óvoda felújítási munkálatairól, majd *Szabó Vendel* technikus alelnök, a HCS gazdasági ügyintézője adott rövid tájékoztatást a

Helyi Csoportnak az óvoda javára folytatott adománygyűjtési és támogatási tevékenységéről.

Kovács Jenő előadását tartja

Smideliusz András lelkész rövid igehirdetése után *Jankovics Béla* lelkész ismertette Felpéc történetét.

Ezt követően a rendezők további szakmai programra invitálták a résztvevőket: lényegében azonos termőhelyen különféle fafajú erdőtelepítések és fiatalos faállományok összehasonlító elemzésére. *Édl Tibor* vadgazdatechnikus magánerdő-gazdálkodási és vadgazdálkodási tapasztalatairól osztotta meg gondolatait, amelyből nem hiányozhatott a mindezekről idegen „tájhasznosítási” kísérletek (erdei motokrossz stb.), mint konfliktusforrások megemlézése sem.

A felpécsi Sések természetvédelmi terület meszes homokpusztai borókásában az Erdők Nemzetközi Éve kapcsán *Bognár Tibor* és *Bolla Sándor* tartottak táj- és erdőtörténeti ismertetőt.

A felpécsi tájházban mindezek után a főszerep már a kulináris élvezeteké volt. A szervezés sokrétű munkáját *Pintér Csaba*, a helyi csoport titkára koordinálta.

Szöveg: **Bolla Sándor**,
fotó: **Halász Gábor**, **Pápai Gábor**

Sport – Vác – szakszervezet

A XV. Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok házigazdája ezúttal az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Balassagyarmati Alapszervezete volt. A szervezés feladatait az Ipoly Erdő Zrt. vállalta magára.

A mintegy hatvan benevezett sárkányhajókból tekintette meg Vác panorámáját, amit gyalogos városnézés követett, melynek egyik érdekessége a Sajdik Ferenc-gyűjtemény megtekintése volt.

A megnyitón *Halmágyi János* EFDSZ-elnök és *Haraszti Gyula* vezérigazgató-

helyettes köszöntötte a lengyel, horvát és román delegációkat.

A 11 versenyszámban folyó vetélkedést nehezítette a rekkenő hőség, ami egyedül az úszókat nem hátráltatta.

A vetélkedő „felfedezettje” az Ipoly Erdő színeiben induló 12 éves *Úrbegyri Márton* volt, aki sorban „mattolta” ellenfeleit. A legeredményesebb erdőgazdaságnak járó elismerést a zalaiai vihették haza. De végül is a kétnapos rendezvényre is igaz a coubertini mondás: „nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos”.

Ipoly Erdő Zrt.

Magyar erdészek sikere nemzetközi fotókiállításon

Kiemelkedő sikert ért el a SEFAG Zrt. két fotósa Horvátországban az idén nyolcadik alkalommal meghirdetett **Erdő az erdész** szemével című **nemzetközi fotókiállításon**. Az **egyéni kategóriában Böhm István első helyezést** ért el a Balett című fotójával, míg a **képsorozatok versenyében Major László**

második helyezett lett az Évszakokat bemutató fotósorozatával.

A korábbiakhoz képest idén bővült a „felhozatal”: hat ország – Bosznia Hercegovina, Csehország, Szlovákia, Magyarország, Szlovénia és természetesen a hazai horvátok – ötven alkotója 223 fotóval vett részt a pályázat lezárása

utáni kiállításon. A kiállítást a bjelovari Városi Múzeumban nyitották meg a Horvát Erdők Napja tiszteletére. Egyes fotók azonban még ennél is nagyobb utat jártak meg, ugyanis az Erdők Nemzetközi Éve alkalmából a képek egy részét New Yorkban kiállították.

Detrich Miklós

Fakitermelés Kárpátalján

2010-ben a megyei adminisztráció adatai szerint mintegy 157 millió hrvnyát (közel 4 milliárd forint) fordítottak erdőgazdálkodásra Kárpátalján. Növekedett az ágazat dolgozóinak átlagbére is, ami 1800 hrvnyát (kb. 45 ezer forint) tesz ki. Tavaly a fakitermelés 14,2 százalékkal nőtt, az éves mennyiség elérte a 867,8 köbkilométert. A kivágott famennyiség 70 százalékát erdőritkítás, erdőfelújítás céljából termelték ki.

(MTI)

Erdővidék német szemmel

Szeptember folyamán, a Baróti Magán-erdészet vendégeiként hat németországi egyetemista tartózkodott háromhetes szakmai tanulmányúton Erdővidéken. A göttingeni Georg-August Egyetem erdészmérnöki, illetve biológia karának másod- és harmadéves hallgatói először jártak Erdélyben. Erdővidéki ittlétük során – a szakmai tevékenységekben, erdészeti munkálatokban való részvétel mellett (erdőrészek kijelölése, bélyegzése, csemeték ápolása, vadászösvény stb.) – kistérségünk, illetve megyénk számos turisztikai látványosságát, érdekességét keresték fel. Meglátogatták a Szent-Anna tó környékét, a Vargyaszorost, az erdőfülei tanösvényt, a felsőrákosi külszíni bányát és az ott talált, Erdővidék Múzeumában kiállított masztodon leletet is. Különleges és emlékeztető élményt jelentett számukra a kakukkhegyi szénégetők meglá-

togatása, illetve a medvelesen való részvétel is.

E sorok írója a köpecsi szil második karitatív akciójánál találkozott velük, ahová házigazdájuk, *Kádár Tibor Sándor* erdészmérnök javaslatára és kíséretében érkeztek. A magánerdészet fiatal szakembere elmondta, hogy a közelmúltban egy mesteri részképzésen vett részt a soproni Erdőmérnöki Karon és ott találkozott, illetve barátkozott össze a németországi, szakmai gyakorlatukat végző egyetemistákkal, majd meghívta őket Erdővidékre és ők szívesen el is jöttek. Az erdei ökoszisztémák ökológiáját tanuló és kutató fiataloktól a nálunk tapasztalatról érdeklődtünk. Örömmel mesélték, hogy nagyon szép helyeken jártak, de ugyanakkor szomorúan jegyezték meg azt is, hogy az itt élők nincsenek tudatában azoknak az értékeknek, amelyekkel rendelkeznek, hiszen némi anyagi haszon-

ért, olyan értékeket pazarolnak el, amelyekre Németországban sokkal jobban vigyáznak. Itt az emberek sok helyen tönkreteszik a természeti és lakókörnyezetüket, régi, egyediséggel rendelkező házait – a jelenkori káros divat hatására – jellegtelenné alakítják. Véleményük szerint a lehető legkevesebbet kellene változtatni a környezeten, hiszen épp ez az, ami érdekes a nyugati turisták számára. Beszélgetésünk végén, az összességében hasznosnak értékelt szakmai gyakorlatot követően, Kádár Tibor Sándor erdészmérnök abbéli reményének adott hangot, hogy ezentúl évente sikerül hasonló szakmai tapasztalatcserére meghívni németországi egyetemistákat, de ugyanakkor a soproni Erdőmérnöki Kar hallgatóit is szívesen látnák, ezáltal is hozzájárulva Erdővidék ismertségének növeléséhez.

Demeter Zoltán
Erdővidék hetilap

Bokszutca a Tamási Helyi Csoportnál

Nagy érdeklődéssel vártuk a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. központjában *Baumgartner Zsoltnak*, a Formula-1-es magyar versenyzőjének előadását, aki a természetet kedvelőként nagy érdeklődéssel figyelte erdészszakmánkat. Erre az élménybeszámolóra a „klubtagokon” kívül, a „nem erdész” érdeklődők, sőt fiúgyermekünk is kíváncsiak voltak. Az előadáson hallhattunk és videófelvételeken láthattunk megannyi izgalmas történetet a versenyző életútjának a kezdetéről, a Forma 1-es versenyzés kulisszatitkairól, az „izzó, forró boxutcák” eseményeiről, és a verseny balesetekről.

Baumgartner Zsolt 1997-ben a német Formula Ford, 1998-ban a brit Formula Renault Winter-sorozat futamain versenyzett, 1999-ben az Európa-bajnokságot harmadikként zárta. 2001-től a nem-

zetközi Formula-3000 szériában autózott a 2003-as Formula-1 magyar nagydíj megrendezéséig. A magyar nagydíj szabad edzésén a Jordan-istálló egyik versenyzője megsérült, ezután Zsolt helyettesítette őt a Hungaroringen és még ebben az évben Monzában. 2004-ben a

Minardi-Cosworth csapata szerződtette le teljes szezonnra.

A Kanadában élő magyarok a 2004. évi Montreálban zajló versenyfutamon vendégségbe hívták Baumgartner Zsoltot az olasz Minardi csapatban versenyző csapattársakkal egyetemben, stílusosan egy „ellenlábás” FERRARI étterembe. A legjobb eredményei: kilencedik hely a monacoi futamon és Indianapolisban, az amerikai nagydíjon a nyolcadik hellyel megszerezte Magyarország első pontját a világbajnokság történetében.

A 2004-es évad nagy élményeket szerzett a magyar autóversenyzőnek, sajnos megfelelő sponzor hiányában az ezt követő évben a versenyzést már nem folytathatta.

Firbás Nándor HCS titkár,
fotó: **Antli István**

A Diósjenői Erdei Szabadidőparkból startolt a félmaraton

Idén ötödik alkalommal rendezte meg az Ipoly Erdő Zrt. Diósjenői Erdészete a Börzsönyi Hegyi Félmaratont és Családi Sportnapot. Az eseménynek és a három távon induló verseny startjának az uniós támogatásból elkészült és a nagyközönségnek átadandó Diósjenői Erdei Szabadidőpark adott otthont.

A versenyzők három távra nevezhetek: a 21097 méteres félmaratonra, a 7 kilométeres kismaratonra és a gyerekeknek szánt, 3100 méteres maratonkára.

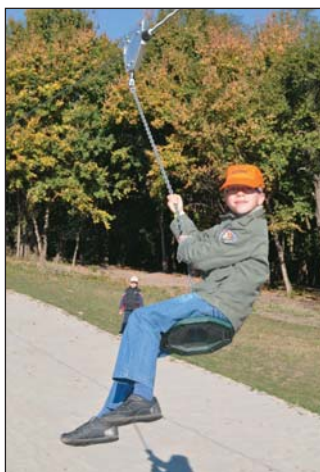
„Hagyomány, hogy ezt a népszerű, hegyi erőpróbát családi sportnappal is egybekötjük, hiszen sok versenyző kísérővel, gyerekekkel érkezik – mondta el *Zanati László*, a szervező Diósjenői Erdészeti vezetője. – Idén először azonban már különleges környezetben rendezhetjük a startot, illetve fogadhatjuk a kísérőket, hiszen az Európai

Unió és a Magyar Állam támogatásának köszönhetően, az Észak-Magyarországi Operatív Program (ÉMOP) révén elkészült a Diósjenői Erdei Szabadidőpark. Ez a hely ideális célpont lehet osztálykirándulásokhoz, csoportos, családi rendezvényekhez, de kiváló indulási vagy érkezési állomása lehet a Börzsönyt meghódítani akaróknak is. A négy hektáron elkészült turisztikai attrakciók kiváló programot kínálnak majd azoknak is, akik a mostani futóverseny résztvevőit kísérik vagy figyelik.”

A Börzsöny keleti bejáratát vigyázó diósjenői erdőgondnoki ház körüli, 4 hektáros területen létrejött Diósjenői Erdei Szabadidőpark annak az uniós forrásból megvalósuló ökoturisztikai fejlesztésnek a része, amit az Ipoly Erdő Zrt. tavaly kezdett el.

Az ÉMOP projekt részeként Diósjenőn parkerdei környezetben, a Börzsöny erdeinek sokszínűségét idéző, tájékoztatótáblákkal jól ellátott sétaút épült, amely egy különleges fahídon is átvezet. Az út mentén pihenőhelyek, játszóterek, sportpályák, állatsimogató és mini-golfpálya várja a kirándulókat. A csoportosan érkezőket fedett rendezvénytér, a piknikezni vágyókat szabadtéri tűzrakó helyek fogadják. A látogatók kényelmét a Börzsönyről tájékoztató információs pult, erdei teázó, a környék termékeit kínáló ajándékbolt és kulturált mosdók szolgálják.

Fotó: **Pápai Gábor**
(OEE Online)

MEGOSZ rövid hírek

Elnökségi ülés vitatta meg az erdészeti szakirányítói támogatások helyzetét

A MEGOSZ 2011. október 11-én elnökségi ülést tartott részben a Szövetség anyagi helyzetét, részben a szakirányítási támogatás körül kialakult problémát megvitató. Ez utóbbival kapcsolatban elhangzott, hogy bár a vidékfejlesztési tárca illetékes államtitkárnak határozott ígéretét bírtuk a támogatások még idén történő kifizetésére (lásd Erdészeti Lapok szeptemberi száma Harmadik oldal), arra a jelenlegi állás szerint mégsem kerül sor. Sőt a legújabb verzió is megbukott, miszerint a 2012. évi költségvetésbe tervezik be a szakirányítói támogatást, amit 2012. februárjában visszamenőleges hatállyal az idei szakirányítási feladatok fejében fizetnének ki. A jövő évi költségvetés tervezetében valóban szerepelt 900 millió forint erre a célra, azonban az utolsó egyeztetések során október végén ezt az összeget törölték a tervezetből, és erről tájékoztatták a MEGOSZ-OEE-FAGOSZ képviselőiben a tárcánál eljáró *Répászky Miklós* tagtársunkat. Az így kialakult helyzetben a MEGOSZ vezetése és szakirányítói minden lehetséges eszközt megragadva azon lesznek, hogy a jövő évi költségvetés hátralévő tárgyalásai során a szakirányítói támogatás belső átcsoportosítással vagy pótlólagos forrás bevonásával mégis biztosítva legyen a költségvetésben.

Magánerdészeti közfoglalkoztatás 2012-ben is

A MEGOSZ – látva az idei magánerdészeti közfoglalkoztatási program sikeres és hatékony működését – kezdeményezte és kérte a Belügyminisztérium illetékes helyettes államtitkárától a program jövő évi zökkenőmentes folytatásá-

nak lehetőségét. A Papp Károly úrnál tett látogatáson *Luzsi József* és *dr. Sárvári János* aláhúzták annak fontosságát, hogy az idei tapasztalatok felhasználásával a jövő évi program kiírása minél hamarabb megjelenjen. A BM részéről fogadókészségüket jelezték ezzel kapcsolatban, elmondták, hogy a következő évi programban előreláthatólag nem pályázatokat, hanem kérvényeket kell majd benyújtani és a kiírás várható megjelenése 2011. novemberére tehető. Szövetségünk ennek előmozdítása érdekében előzetes felmérést végzett a jövő évi magánerdős közfoglalkoztatotti igényekről, és a beérkezett információk szerint mintegy 986 főre jeleztek foglalkoztatási szándékot országosan. Öröndetes volt az a tény, hogy szinte kivétel nélkül valamennyi idei pályázójónak tartja a programot, és legalább az

eddig létszámmal folytatni kívánja azt jövőre is.

Kedvezményes magánerdős tűzifa-felajánlás

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium kezdeményezésére a magánerdősök is jelezték csatlakozásukat a „Téli szomszédolás” akció keretében az ország különböző részein kedvezményes tűzifa összegyűjtésére és biztosítására, amit az érintett önkormányzatok osztanának ki a helyi lakosoknak. Felhívásunkra, nagy örömmünkre közel 2200 m³ tűzifa-felajánlás érkezett. Idő közben azt a hírt kaptuk, hogy a „Téli szomszédolás” akció az idén elmarad, de reményeink szerint – a Nemzeti gazdasági Minisztériummal összefogva, a közfoglalkoztatottak bevonásával – mégis el tudjuk juttatni a felajánlott mennyiséget a rászorulóknak. Még egyszer köszönjük mindazoknak, aki részvételüket jelezték a jótékonyasági akcióban!

Dr. Sárvári János

Új utakon az erdőgazdálkodás

A Baranya Megyei Helyi Csoport terepbejárással egybekötött szakmai konzultációt szervezett a Mérévár környékére, melyre a tagság mellett meghívást kaptak a PTE kutatói, valamint olyan civil szervezetek és magánemberek is, akik többször hallatják a hangjukat a mecseki erdők védelmében.

Korábban a hasonló szakmai rendezvényeken kizárólag az egyesület tagjai vettek részt, ezen kívántak változtatni a szervezők azzal, hogy szélesítették a meghívottak körét.

A területen gazdálkodó Mecsekerdő Zrt. szakemberei már több mint egy évtizede keresik a vágásos erdőgazdálkodástól eltérő gazdálkodási lehetőségeket a Keleti-Mecsekben. A kezdeti lépéseket követően 2009-ben 4500 hektár erdőterületen indított programot a társaság a folyamatos erdőborítást szolgáló gazdálkodásban. Ma összesen 7200 hektáron folyik ilyen gazdálkodás, ami a kezelt erdőterület 14%-a.

A mostani rendezvényen a Mecsekerdő Zrt. Pécsváradi Erdészetének szervezésében, *Ripszám István* erdészetigazgató és *Partos Kálmán* erdőgondnok kalauzolásával az érdeklődők személyre vehették az erdődinamikai folyamatokat, és megismerhették a több éve folyó átalakító üzemmód eredményeit.

A résztvevők között voltak *dr. Borbidi Attila* és *dr. Kellermayer Miklós* professzorok, akik nagy érdeklődéssel hallgatták a szakemberek előadását. A program során mindketten elismerően nyilatkoztak a látottakról.

Vidéki erdészeti egyesület Miskolcon 2.

1922. december 11-én, 24 résztvevővel ismét közgyűlés volt Miskolcon, mert a készülő erdőtörvényekkel járó elfoglaltsága miatt *Földváry Miksa* elnök felajánlotta lemondását. A vita során úgy döntöttek, hogy „*az elnöki állás teljesen független egyénnel töltsék be*”, így egyhangúlag báró *Waldbott Kelemen* választották elnökké, aki „*a tagok szoros összefogásában látja az egyesület jövő működése eredményességének zálogát.*”

Onczay László irányításával megtárgyalták a készülő törvényjavaslatokat. Az elnök javaslatára a közgyűlés úgy határozott, hogy a Borsod–Gömör–Heves Vármegyék Erdészeti Egyesülete cím helyett felveszi a *Tiszajobbsparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete* (TVEE) címet és lapjának a Magyar Erdész helyett a *Magyar Erdőgazda* elnevezést adja.

Onczay László szerkesztésében 1923. május 15-én megjelent a Magyar Erdőgazda 1. száma, báró *Waldbott Kelemen* elnök *Tömörüljünk!* c. vezércikkével, amelyben értékelte az ország és az erdőgazdaság Trianon utáni helyzetét, az ebből adódó feladatokat. Összefogást kért „*a magyar erdő s a magyar erdészet érdekeiért... akik az erdőhöz valami címen közel állnak... lépjenek be az egyesületünkbe... a vidéki erdészeti egyesületekre nagy szükség van s azokra fontos misszió vár.*”

A felhívás szerint „*az egyesület célja a vidék erdőbirtokosait, erdészeti szakembereit s mindazokat, akik az erdő... iránt érdeklődnek, egyesítse.*” A rendes évi tagsági díj 100 korona, alapító tagsági díj 10 000 K. A havonta megjelenő Magyar Erdőgazda előfizetési díja tagoknak 600 K, nem tagoknak 1200 K.

A lap 2. száma közölte a tagok névsorát: *gróf Károlyi László* védnök és *Kaán Károly* tiszteletbeli tag mellett 8 alapító és 70 rendes tag volt, régiókon kívül csak a Zemplénből származó *Mihalovics (Lámfalussy) Sándor* kapuvári erdőmester. *Károlyi Lászlót* az elnök javaslatára választották az egyesület védőjévé, mert kétszeres alapító tagdíjjal lépett az egyesületbe és 50 000 koronát adományozott az alapítványnak.

Az 1923-ban Miskolcon tartott közgyűlések állandó témája volt az egyesület szervezése, a Magyar Erdőgazda rendszeres megjelenése, a négy törvény végrehajtásával kapcsolatos feladatok meghatározása.

Eredményes munkát végzett az egyesület és lapja a főiskola tanszékeinek felszerelésével kapcsolatos adományok gyűjtésében. Különösen kitűnt ebben a Károlyi-uradalom erdőtisztí kára – *Onczay László, Buchalla Jenő, Juriss József, Schudich Nándor* –, akik 1923-ban 1 720 000 koronát gyűjtöttek e nemes célra. A rohamos infláció ellenére az egyesület a gyűjtést folytatta és 1925 decemberében fejeződött be 10 455 102 K összeggel, amit a rektor külön is megköszönt.

Sokat tettek annak érdekében, hogy az egyesület közlönyében neves szakemberek színvonalas tanulmányai jelenjenek meg a természetes felújításról, a gyérítésekről, a természet védelméről, az erdészeti szakképzésről, az erdei utak építéséről stb. Ma is időszerű *Waldbott Kelemen* elnök *Cserkészzeink a magyar erdőben* c. cikke: „*...bassunk a lelkekre is, ültessük be ezen fiatal, fogékony szívekbe az erdő, a fák iránti szeretet... gyűjtsünk a magyar erdőnek apostolokat... Nekünk nem csak az erdőt kell nevelnünk, de annak megbecsülésére a népet is. Felvilágosítani, tanítani kell, ha az erdő fenntartásának nagy problémáját eredményesebben akarjuk megoldani.*”

Befolyásolta az egyesület működését és a taglétszámot, hogy az erdőtörvények reakciójaként az OEE elnökségének javaslatával szemben az 1923. decemberi tisztújítás során a résztvevők *Kaán Károlyt* kibuktatták alelnöki tiszttségéből, ezeket neves szakemberek és erdőbirtokosok, közöttük *Waldbott Kelemen* is lemondott egyesületi tagságáról, tisztségéről. 1925-re a védnök és a tiszteletbeli tag mellett 16 alapító és 136 rendes tagja volt az egyesületnek. A rendes tagok közül Borsod–Heves–Zemplén vármegyékhez tartozott 93 erdőmérnök, 5 főerdész, 3 alerdész, de voltak tagok Szeged, Gödöllő, Pápa, Tata, Kecskemét, Kőszeg, Budapest, Keszthely, Zalaegerszeg, Balatonkiliti térségéből, és a TVEE tagja volt a Földművelésügyi Minisztérium, a Mérnöki Kamra, a Hangya Szövetkezet, az Egri Hordó és Faárugyár Rt., a szegedi szakiskola, a Kalocsai Főképzőintézet, a Magyar Erdőbirtokosok és Fakereskedők Rt., az Eszterházy uradalom, Tata, Ferenc bajor kir. herceg erdőhivatala, Sárvár, a Magyar Általános Hitelbank stb.

1924. június 14-én a miskolci közgyűlést tanulmányi kirándulás követte

és a 36 fős társaság a kincstári faraktárból a Szinva-völgyi erdei vasúton a ládirakodót kereste fel, ahol a különböző fafajú rönkök és fagyártmányok minőségét és árait értékelték.

A diósgyőri vár megtekintése után Majláton a vándorfürész és a folyamatban levő építkezések, Csanyikban a gőzüzemű téglágetető volt a program. Lillafüredre utazva elismeréssel értékelték az erdei vasút vonalvezetését, hídjait, a szakszerű gyérítéseket.

Vacsora után *Oszterlamm Ernő* főerdőtanácsos, a miskolci m. kir. erdőhivatal vezetője köszöntötte a vendégeket. Emlékeztetett, hogy évszázadokkal ezelőtt nagy királyaink nyaralóhelye volt ez a terület, itt pihentek, vadásztak és „*Lillafüred... az ország egyik legszebb nyaralóbelye*” ma is.

Másnap a Hollós és a Nagydél szálalóvágásait keresték fel, értékelték az eredményes bükküjulatot, a luc- és erdeifenyővel elegyes bükkösöket, a koncentrált legelőket jelentőségét. A papírgyár és a vasgyár megtekintése a program része volt.

1925 tavaszi közgyűlés a Károlyi és *Waldbott* uradalmakba szervezett két-napos tanulmányi kiránduláshoz kapcsolódott. Sátoraljaújhelyből az uradalmi „*Hegyközi Vasút*” tölgykoszorúval díszített különvonatán utazva a résztvevők élvezték a gyönyörű, erdőkoszorúta vidéket. Vilyipusztánál megnézték az uradalom téglágetetőjét, Pálháza–Ipartelepen, „*míg a mozdony vizet vesz*”, elfogyasztották a villásreggelit.

Füzérkomlósról gépkocsikkal utaztak a Stranglapis felújító vágásaiba, a Május-hegyen pedig *Rotb* professzor ismertette gyérítési kísérleteit, ahol az egyik területen csak az elnyomott egyedeket szedték ki, a másikon záródást bontó gyérítést végeztek a 60 éves állományban.

A hollóházi kerámiagyár megtekintése után a bodogányi bükkösök természetes felújítása, majd Pálházán az ipartelep került sorra. A 20-25 főt foglalkoztató fűrészüzemben, napi 10 órás műszakban 15 m³ gömbfát dolgoznak fel. Az asztalosműhelyben 5 fő dolgozik az uradalom szükségletei szerint, a gőzölő 36 m³, a szárító 40 m³ befogadóképességű, a telep világítását generátor biztosítja.

A kemencepataki lóvasúton utazva megtekintették a Kishuta alatti állandó

szénégető telepet, a csemetekerteket majd a Lasarét fenyvesében értékelték az elegyesen ültetett 35 éves luc- és erdeifenyő jelentősen eltérő magassági növekedéséből adódó feladatokat.

A szabad ég alatt tartott közgyűlésen 46 fő részvételével a folyamatban levő ügyekről döntöttek és meghallgatták *Onczay László* előadását az út, vasút, fűrészüzem beruházásairól, aminek eredményeként belterjessé vált az uradalom erdőgazdálkodása. A kitűnő vacsora után a „*tradicionális bursch-nóták... bozta közelebb az egy célért dolgozó, lelkesedő zöldkabátosokat, adva a további feladatokra új impulzust, kedvet, lelkesedést.*”

A kőkapui kastély teraszán „*elismeréssel adóztunk a kimart begyoldalak (Vérhegy) szakszerű befűtésének*” – írta *Radó Gábor* a Magyar Erdőgazdában. Az „*újonnan épített Ördög-völgyi úton*” lovas kocsikon mentek a Waldbott uradalomba. A Bárány-ortás ösbükköse és a Nagy-Körös fiatal fenyvesében végzett gyérités megtekintése után a Vadaskert „*35-40 m magas, gyertyaegyeses, 50-60 cm átmérőjű gyönyörű tölgyesében Gyuri, a szelídített szarvasbika fogadta a vendégeket.*”

A Barlang–Mogyorós–Cserepes térségének bejárása során értékelték az 1880-as években elkezdett fenyvesítést, amelynek során luc-, duglász-, sima- és vörösfenyővel alakították át a bükkösöket. „*A Mogyorós-oldalban már valóságos kertészkedés folyik... a régi üveggyártól pedig a Kronberger-cég erdei vasútján utaztak Tolcsvára*” ahol az estebéd és a „*fejedelmi borok után a társaság nehezen, szép emlékekkel, sok hálával hagyta el a tolcsvai kastélyt.*”

1926 áprilisában Miskolcon választmányi ülést, júniusban közgyűlést tartott az egyesület Erdőbénye–Füzdőn. Mádon az „*Úri borok*” pincéjében *Mailot* báró köszöntötte a közel 50 fős társaságot. „*Az ízes reggelitől és a nagyszerű aszútól felfrissült társaság*” *Waldbott Kelemen* elnök vezetésével gyalog indult a közeli erdőbirtokokra.

Értékelték, hogy *gróf Szirmay Ottó* az általa vásárolt, „*a múltban két ízben cserbántó vágással lenyűzött és agyonlegettett erdőben... megszüntette a legeltetést, óvatosan gyéritette... iskolapélda ez arra, hogy a rontott erdő kímélettel, hozzáértéssel mennyire rendbe hozható.*”

Gróf Széchenyi-Wolkestein és az olaszliszkai közbirtokosság erősen megkritikált tölgyesét *Rotb Gyula* professzor úgy értékelt, hogy „*a sarjak visszavá-*

gásán túlmenő ritkítás nem volt helyes.”

A fürdői ebéd utáni közgyűlésen foglalkoztak erdőgazdasági politikánk hiányosságaival, a római nemzetközi erdészeti kongresszus célkitűzéseivel. Indítványozták *Vadas Jenő* emlékének megörökítését, a közlegelők kérdésének rendezését, a miskolci múzeum megsegítését, majd *Onczay László* a közös tulajdonú községi erdők állapotát elemezte értékes előadásában.

Jelentős eseménye volt az egyesületnek, hogy 1926-ban, az OEE Sopronban rendezett ünnepi közgyűlésén *Onczay László* olvasta fel „*Erdőgazdálkodásunk fejlődése és új célkitűzései*” című előadását (Erdészeti Lapok 1926. 313-325). A közgyűlési beszámoló szerint „*nagy sikert aratott Onczay László értékes felolvasásával... Sajnálatos, hogy az idő rövidsége miatt ezekről a rendkívül érdekes kérdésekről parázs vita nem fejlődhetett.*”

1927. februári választmányi ülésen tárgyaltak az erdőtörvényről, a MÁV-tarifá politikájáról a forgalmi adó mérsékléséről és gyűjtést kezdtek *Vadas Jenő* emléktáblájára. Bejelentették, hogy az egyesületnek 1 védnök, 1 tiszteletbeli, 16 alapító, 136 rendes, összesen 154 tagja van.

A Magyar Erdőgazda új szerkesztője *Tóth Bódog*, Zemplén vármegye döntése alapján *báró Waldbott Kelemen* a felsőház tagja lett, *Onczay László* 3 hétig járta Spessart és Württemberg (Feketeerdő) erdeit.

Júniusban, az egi közgyűlésen nívós vita keretében tárgyalták meg *Lippóczy Béla* előadását a természetes felújításról. Az Erdészeti Lapok beszámolója kiemelte, hogy az egyesület „*különös érdeme, hogy a közeli környék szakembereit és erdőbirtokosait egy táborba tereli, s tagjaiban az összehatást érzését ápolja.*”

1928. január 30-án, a miskolci közgyűlésen *Rotb Gyula* megköszönte az elnöknek, hogy a felsőházban feltárta a magyar erdőgazdaság hátrányos helyzetét, a főiskola csekély támogatását.

Május 11-12-én a parádfürdői vándorgyűlésen 100 fő vett részt. *Weinert Tibor* erdőtanácsos ismertette a parádi uradalom erdőgazdálkodását. Ezt követte *Bíró Zoltán* előadása: „*Csonka-Magyarországon indokolt-e a magas vádásforduló, amit... az új üzentervek készítése során életbe léptettek?*” címmel. A vitában heten vettek részt, *Onczay* „*sajnálatos tényként állapította meg, hogy a... vitaelőadáson a földművelésü-*

gyi minisztérium képviselője elvi okokból részt nem vehet.”

Másnap autóbusszal a Csevice-forrást és az üveggyárat, majd *Rotb Gyula* kísérleti területeit keresték fel, ahol a csoportos és szegélyes természetes felújítást vitatták meg. „*Este bankett volt az egész környék intelligenciájának részvételével.*”

1929. januári, miskolci közgyűlésen az erdei munkások balesetbiztosításáról tárgyaltak. Egyetértettek, hogy sok égető kérdése van az erdőgazdaságnak, de „*az ellentéteket nem szabadna kiélesíteni... sajnálatos az az általános stagnálás és kedvellenység, mely az egész magyar erdőgazdaságban észlelhető.*”

A három vidéki egyesület – a Felsődunántúli (Győr) és a Dél-dunántúli (Kaposvár) Erdészeti és Vadászati Egyesület és a TVEE – által június 3-4-én Balatonfüreden közösen rendezett közgyűlésen a fapiac, a fakereskedelem helyzetét értékelték.

A tanulmányúton *gróf Zichy Pál* nagyvászonnyi uradalmában a bükkösök természetes felújítását és a fenyőerdősítéseket értékelték.

A TVEE történetéhez tartozik, hogy a parádi közgyűlésen az Országos Erdészeti Egyesület alelnökévé választották *báró Waldbott Kelemen*.

1930-ban a világgazdasági válság és egyéb okok miatt hanyatlás kezdődik az egyesület életében. Elmarad a tanulmányút, a Magyar Erdőgazda több cikket éles vita követi és a szerkesztő *Nyílt levele* után megjelenik Mayer miniszter közleménye: „*a Magyar Erdőgazda további számaira igényt nem tartok, azt az erdészeti főosztályom címére a jövőben ne küldjék.*”

1931. februári közgyűlésen oly keveset jelent meg, hogy csak választmányi ülést tarthattak. Az elnök „*Új évi célkitűzéseink*” című megnyitójában kiemelte: „*az ellenzékiesség nem lehet soba egy egyesületnek célja... mi igenis támogatni akarjuk az O.E.E-t és minden egyéb tényezőt, akik a magyar erdőgazdaság valódi érdekeit fogják szolgálni, azonban fenntartjuk magunknak azt a jogot, hogy minden olyan esetben... mondjunk kritikát, amikor... más nézetet leszünk... Foglalkozunk a magyar erdőgazdaság... országos jellemű kérdéseivel és amennyiben helyesnek látjuk az Orsz. Erd. Egyesület ezekre vonatkozó működését, erélyesen támogatjuk és nyújtunk neki a vidéken erős bátvédelmet.*”

Onczay alelnök egyetértett az elnöki megnyitóval, de rámutatott, hogy az

őszinte kritikával szembe kerültek a kormányzattal, „az állami erdőgazdálkodás ma kénytelen visszavonulni az egyesületben való tevékenységtől, ez az oka annak, hogy ma ilyen kevesen jöttek itt össze... nem kíván fél munkát végezni” ezért lemond tisztségéről, majd több kérés után mégis marad és az egyesületek együttműködésének biztosítása érdekében delegálják az OEE-hez.

Hasonló indokolással *Wittemberger Géza* is lemondott a titkári és lapszerkesztői megbízatásáról, de kérésre ő is maradt.

A vándorgyűlést és a tanulmányutat június 2-3-án rendezte az egyesület Nyíregyházán „az Alfölderdősítéssel összefüggő aktualitásokról”, amelyen 34 tag és a meghívott vendégek vettek részt.

Az elnök leszögezte, hogy „a csonka országnak az alföldi probléma megoldásánál fontosabb és sürgősebb tenni valója nem lehet... napirenden kell tartani az Alfölderdősítés kérdését és annak keresztülvitelét szüntelenül kérni, sőt követelni kell.”

Kovács Kálmán arról tájékoztatta a hegyvidékről jött kollegákat, hogy „miképp bonyolítja a debreceni erdőgazdálkodás az 1923. évi 19. t.c. végrehajtását... a mezőgazdasági érdekekkel összhangban.” *Röczei Géza* a nyírségi homokon végzett fásításokról, *Tikos Béla* a hortobágyi szikfásításról, *dr. gróf Forgách Balázs* a mezőgazdasági köztes használatról, *Bíró Zoltán* a fűrészipar elhanyagolásáról tartott nagy tetszéssel kísért felolvasást. *Papp Béla* minisztériumi osztályfőnök megígérte, „mindent el fog követni, hogy a közgyűlésen megnyilatkozott szellem teret is őrösi.”

Az esős idő miatt Nyíregyháza erdeinek csak kis részét járhatták be, helyette megnézték a Józsa András múzeumot.

A közgyűlés szellemében elemezte a felsőházban *Waldbott* elnök a gazdasági válság hatását, az államháztartás pénzügyi és gazdasági egyensúlyának kérdéseit. Elemezte, hogy a fabehozatal 150 millió pengő, ezért segíteni kell a hazai fa értékesítését. Rámutatott, hogy az Alföld fásítására szánt összeg lényeges csökkentése „semmiképpen sem állhat sem a hazai faellátásnak, sem pedig a klimatikus viszonyaink javításának érdekében.”

Az egyesület romló anyagi helyzete miatt a Magyar Erdőgazda 2-3 szám összevonásával csak ötször jelent meg. A 10-11-12. számban a szerkesztő bú-

csúszavaival: „Az elnéptelenedett közgyűlések, a szerkesztő postájának összezsugorodása, az egyre fokozódó tagkilépések szomorú biztonsággal mutatnak rá arra, hogy...a közöny kezd úrrá válni.

1932. februári közgyűlést az elnök „*lelkés megnyitó beszéddel vezette be, melyet a szép számmal megjelent tagok és vendégek élénk érdeklődése kísért.*” *Waldbott Kelemen* kiemelte, hogy a világválság közepette fontos kötelessége mindenkinek, hogy az ország talpra állítása érdekében munkálkodjék. Rámutatott, hogy a csökkent lelkesedés és apátia nemcsak a tagok hibája, hanem megszűnt külső okoké is, ezért minden tag „*újult erővel munkálkodva szolgálja az erdő és az erdőgazdálkodás ügyét.*” Felsorolta az eredményeket, ismertette a feladatokat, hogy „*a következő év is megbozza a maga szép eredményeit.*”

Új tisztikart választottak; elnök *báró Waldbott Kelemen*, I. alelnök *Onczay László*, II. alelnök *Borby György*, titkár *L. Wittemberger Géza*, pénztáros *Dóbus József*, ellenőr *Szy Dénes*, a választmány 15 tagú.

Úgy határoztak, hogy a nehéz viszonyok miatt a jövőben a Magyar Erdőgazda c. lap évente csak kétszer, a közgyűléseket követően fog megjelenni. *Hepke Artúr*, a miskolci erdőgazdálkodás új vezetője megígérte, hogy „*a legelkesebben öbajtja s fogja támogatni*” a TVEE-t.

1933-ban a Magyar Erdőgazda 1. száma üdvözölte a kormány intézkedését, hogy létrehozták az Országos Fa-gazdasági Tanácsot s annak elnökévé *báró Waldbott Kelemen* neveztek ki.

A lap 2. száma hatoldalas beszámolójában a június 29-én Lillafüreden tartott közgyűlést ismertette, név szerint felsorolva a 88 résztvevőt. A Palota szálló különtermében az országos fontosságú erdőgazdasági problémák és az egyesületi élet belső kérdéseinek letárgyalása után a Szinva partján felavatták Hámor nagy szülőltének, *Vadas Jenő* főiskolai tanárnak *Kún József* szobrász által készített emléktábláját.

Az ünnepi beszédet *Czillingner János* tartotta, a TVEE nevében *Onczay László*, az OEE részről *Bíró Zoltán* koszorúzott. Az erdészeti főosztály koszorúját *Papp Béla*, a főiskoláért *Fekete Zoltán* rektor „*belyezte el meleg, kegyeletteljes szavak kíséretében.*” *Selmecbánya* nevében *Zólyom Imre* főerdész emlékezett meg *Vadas Jenőről*, aki 25 éven át a városi bizottság tagja volt.

A koszorúzás után a TVEE elnöke átadta az emléktáblát a miskolci erdőgazdálkodásnak, hogy „*azt megővni, megőrizni, ápolni szíveskedjék.*”

A TVEE történetének csúcspontja, hogy elnökét, *báró Waldbott Kelemen* 1933 decemberében, a budapesti közgyűlésen közfelkiáltással az Országos Erdészeti Egyesület elnökévé választották.

A lillafüredi rendezvény után nincs adatunk a TVEE működéséről. A Magyar Erdőgazda megszűnt és az Erdészeti Lapok sem adott hírt az egyesület működéséről. Az OEE 1936. évi miskolci vándorgyűlésén *Waldbott* elnök hosszan sorolta a résztvevőket és meghívottakat, de a TVEE nincs a köszöntöttek között. Az OEE 1939. és 1943. évi közgyűlésein is csak a Déldunántúli EVE vett részt.

Nehezíthette az egyesület működését, hogy *báró Waldbott Kelemen* az OEE mellett 1936-ban a II. Erdészeti Világkongresszus elnökévé, 1939-ben a Nemzetközi Erdészeti Központ (C.I.S) elnökévé választották. *Onczay László* I. alelnök a Károlyi uradalmak központi igazgatója lett Budapesten, *Lippóczy Gödöllőre* helyezték, és 1938 után sok szakembert helyeztek át a visszacsatolt területekre.

Az 1943. évi Erdészeti Zsebnaptár II. kötet 524. oldalán szerepel a TVEE és tisztikara 140 taglétszámmal. Ez egyezik az 1932-ben választott vezetőséggel, de figyelmet érdemel, hogy a két alelnök, a titkár, a választmány öt tagja az OEE igazgató-választmányának is tagja.

E rövid összefoglalóból is megállapítható, hogy *báró Waldbott Kelemen* elnök vezetésével működő Tiszajobbparti Vármegyéi Erdészeti Egyesülete jól szolgálta a magyar erdőgazdálkodás ügyét. Az elnök vezéreszméje az erdészet belső egységének megszilárdítása volt, hogy „*a szakma eredményesen tudjon fellépni és az érdekeit meg tudja védeni a külvilággal szemben.*” Gyakran ismételte: „*Az erők egyöntetű tömörülésében és szervezkedésében látom a siker előfeltételeit... csak az egyesült, szervezett erőben rejlik a siker titka... tömörítsük erőnket a nehézségek leküzdésére és a közös cél elérésére.*”

Ezeket a ma is aktuális gondolatokat emelte ki *Schmotzer András*, az OEE elnöke is az 1992. évi vándorgyűlésen Tolcsván, amikor szülőházának falán felavatták *báró Waldbott Kelemen* emléktábláját.

Dr. Járasi Lőrinc

Az 1952. évi mónosbéli „olimpia”

Az Egri Erdőgazdaság életében – az utóbbi éveket leszámítva – mindig fontos szerepet kapott a sport. Már a MÁL-LERD idejében Eger város futballcsapatát olyannyira felkarolta az erdészet, hogy abban az időben a városi csapat az erdőgazdaság nevét viselte. Az 1949-ben megalakult Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat pedig azzal támogatta a futballsportot, hogy alkalmazta az akkor már Egri Fáklya néven szereplő csapat egyik legjobb játékosát, Szentmarjay Tibort. Adtak neki egy alibi állást, csemetetermelési előadó volt az Egri Erdészetenél. Ezt mindenki tudomásul vette, bevett gyakorlat volt az akkori időkben.

A napjainkban kilencvenes éveiben járó Szentmarjay hosszú ideig az egri futball éllovasa volt, 2009-ben „Eger város sportjáért” magas kitüntetésben részesült. Az 1. kép a kitüntetések átadásán készült az egri Dobó-téren.

1. kép. Szentmarjay Tibor (fehér ingben), mellette (jobbra) Székely Ferenc, a Sportmúzeum igazgatója és Ringelmann György, korábbi polgármester (jobb szélén)

Az 1950-ben megalakult Nyugatbükki (Egri) Állami Erdőgazdaság a Kossuth u. 18. alatti – volt kanonoki – épületbe költözik (ma is itt van a székhelye, most már sok átszervezés és névváltozás után EGERERDŐ Zrt. néven). Az udvarban megépítenek egy kuglipályát, az érsekégtől örökölt hátsó kertben (ma már itt emeletes házak állnak) futballpályát és teniszpályát létesítenek. Rendszeresek a kerti rendezvények futballmeccsel, kuglipartikkal egybekötve. Mindezt kiegészítették az ebédlőben tartott pingpongszaták, sok tehetséges pingpongosa volt az erdőgazdaságnak évtizedeken keresztül. Az idősebb korosztály általában az „ördög bibliáját lapozgatta”, ahogy a tarokkpartikat becézték.

Abban az időben ('50-es évek) Papp László, a háromszoros olimpiai bajnok hosszabb időt töltött Egerben, edzéseit az erdőgazdaság kertjében tartotta. Az

volt a kérése az erdőgazdaság vezetőihez, hogy hozzanak neki egy autó nehezen hasadó, göcsös fákból álló rakományt, amit aztán iszonyatos nagy erőfeszítéssel felhasogatott. Ez volt az ő egyéni testedző módszere. Ez alatt az idő alatt az erdőgazdasági emberekkel jó kapcsolatot alakított ki, egy fénykép is készült róla a központ udvarán (2. kép). A fotón középen Papp Laci és Adler Zsiga, (az egész ország ezzel a megnevezéssel beszélt róluk), a többiek balról: gépkocsivezető, Dely György pénzügyi osztályvezető (kiváló pingpongos), Macz István anyaggyártó, aki ezt a képet megőrizte, Bekény Miklós, Langer Jenő és Csillag László központi dolgozók. Jobb szélén az a Pallagi Béla áll, aki 35 éven keresztül – nyugdíjazásáig – volt az Erdőgazdaság főkönyvelője, igazgatóhelyettese majd gazdasági vezérigazgató-helyettese. Miközben az igazgatók sűrűn váltották egymást, ő mindvégig megőrizte íróasztalát, igazi életművész volt.

A képen lévők közül ma ketten élnek: Dely György (89 éves) és Csillag László (97 éves).

2. kép. Papp Laci és Adler Zsiga az Egri Erdőgazdaságnál (1958).

Papp László itteni tartózkodásának célja tehetséges fiatalok kiválogatása volt. Az egri színházban tartottak válogató versenyeket, ahol Adler Zsigával, kiváló edzőjével és az ökölvívás magyar sportvezetőivel rendszeresen részt vett.

Akik akkor ismerték, elmondták, hogy barátságos, szerény ember volt, akit nem részgítettek meg a sportsikerek, nem szállt fejébe a dicsőség, nem kérkedett eredményeivel. Az erdőgazdasággal úgy került kapcsolatba, hogy az akkori igazgató, Boér Ferenc felkarolta az ökölvívást, korábban maga is „bunyós” volt.

Boér mindössze egy évig volt Egerben igazgató, itteni tartózkodásának egy verekedéssé fajult nézeteltérés ve-

tett vége. A személyzetis egy listával állított be hozzá, és erőszakos módon követelte, hogy a listán szereplő „reakciós elemeket” távolítsa el. Az igazgató józan gondolkodású ember volt, a kérésnek nem tett eleget, azt mondta, neki szüksége van jó szakemberekre. Amikor az illető durvább hangnemre váltott, Boér ökölvívó múltja felülkerekedett, behúzott egyet emberének. A kialakult tettegesség végül azt eredményezte, hogy mindkettőjüknek távoznia kellett a gazdaságtól. Boér Ferenc ezután Keszthelyre került.

Az erdőgazdaság életében szinte mindvégig jelen volt a futball. A kezdetektől rendszeresek voltak a többnyire focimérkőzésekkel összekötött autóbusszos kirándulások, sokszor családtagokkal. Gimnazista koromban magam is részt vettem a tiszafüredi kiránduláson. A Tiszafüredi Erdészet 1959-ig az Egri (Nyugatbükki) Erdőgazdasághoz tartozott, az ottani Kemény-kastélyban volt a székhelye. Az Erdészet gazdag programot szervezett a központiaknak, a csúcs természetesen a Tiszafüred község csapatával vívott mérkőzés volt, amely nagyszámú közönség előtt az egriek győzelmével végződött. Az ilyen kirándulások hozzájárultak ahhoz, hogy szinte családias légkör alakult ki.

A Mátrában is hagyományosan élénk sportélet volt, az adottságok itt is elsősorban a futballozásra voltak alkalmasak. Amikor 1950-ben megalakult az Északmátrai Állami Erdőgazdaság, az első recski igazgató, Fehér Sándor azzal vívta ki a beosztottai elismerését, hogy gyakran együtt focizott velük, ez volt ellentmondásos egyéniségének egyik pozitív vonása.

Fehér Sándor után Bakondi Ernő lett a recski igazgató, amikor az egriek látogatást tettek az Észak-Mátrába. Az akkori üzemi lap arról számol be, hogy a szakmai programok után a parádsasvári pályán futballmeccsre került sor. A pályán szénarendek sorakoztak, de ez nem zavarta a játékosokat. A recskiek közül Szuromi Jánost és Kiss Mártont emelték ki, az egrieknél Polónyi György, Jáhn Ferenc és Dobos jeleskedett. Végül Recsk csapata megérdemelten győzött.

A futball hagyománya a Parádfüredi Erdészetenél folytatódott, az ottaniak még az utóbbi időkben is gyakran tartottak sportdelután.

1958-ban Egerben a mai cseboxári (sokáig ez volt a neve, ma Északi Városrész) épületek helyén felépül az akkor kor-

szerűnek számító erdészeti gépjavitó műhely, amelyet akkor gépállomásnak hívnak. Pápista József, az agilis fiatal szerelő megszervezi az üzem futballcsapatát, erről készült a 3. kép a Felsőtárkány csapatával vívott mérkőzés után. Pápista József (bal szélén), a csapat moztatórugója, később a Felnémeten létrejött Gépgyártó Üzem vezetője, oroszlánrésze volt az egri kérgező és aprító gépcs család, ezeken kívül több más erdészeti gép kifejlesztésében. Orosz Ferenc (álló sor, balról a 4.) tevékeny részese a gépfejlesztéseknek. Szeredi József (álló sor, balról az 5.) az '50-es években kezdi pályáját, amikor Recsken fagázos traktorral közelítésben dolgozik, dózeresként folytatja, az erdőgazdaság egyik legjobb dózerese válik belőle, Caterpillarral dolgozik nyugdíjazásáig. Blézer János (lenti sor, bal szélén) a cég munkavédelmese. Kelemen Gábor (lent, balról a 2.) a gépállomás vezetője, majd a Műszaki Erdészet gépjavitó részlegének vezetője. Somogyi „suszter” (lent, balról a 3.) az erdőgazdaság fontos embere, az igazgatói és főmérnöki irodák közvetlen szomszédságában végzi sokoldalú tevékenységét. Futballmeccseken rendszerint ő a bíró.

3. kép. A gépállomás futballcsapata Felsőtárkányban (1963)

Az erdőgazdaság mindig sok kiváló sakkozóval büszkélkedhetett. A 4. kép a MEDOSZ által szervezett országos sakkbajnokságon készült a '70-es években, az egriek csapatát mutatja be. A csapat tagjai balról: Sohler István építési előadó az egri központban, innen Karancslapujtőre, majd a Pilisi Parkerdőhöz megy. Pápista József (őt az előbbieken bemutatam), Sáfrány Géza a központban revizor, majd a szilvásváradai Szalajka-völgyben a halászat és a Villanegra vendégház gondnoka. Szalai István 22 évig erdészeti vezető Parádfürdőn. Pista bácsi fia, Szalai Gábor nincs a képen, de a csapatnak tagja, a Mátrában utakat épít, majd 10 évig erdészeti vezető Pétervásárán.

A sportolók sorában kell megemlítenem kollégámat, munkatársamat, Bátor Albert erdőmérnököt, akiről szerénysége, zárkózott egyénisége miatt kevesen tudják, hogy Eger város egyik kiemel-

4. kép. Országos sakkverseny

kedő sportembere volt a röplabdázók körében. A sportág iránti érdeklődése gyermekkorába nyúlik vissza, és végigkísérte egész életében. 1963 után megszervezte a város női röplabdacsapatát, melynek közel két évtizedig volt edzője. Szívós munkával elérte, hogy csapata bejutott az NB2-be.

Bátor Albert a Felnémeti Fűrészüzemben dolgozott, üzemvezető lett, majd a központ Fafeldolgozási Osztályának volt vezetője. Minden munkakörében, ugyanígy a sportban is vasszorgalom és teljes odaadás jellemezte egész életében (5. kép). A képen háttérben Kovács Pál osztályvezető és Kardos Ferenc erdőkövesdi erdészeti vezető (takarásban).

5. kép. Bátor Albert, a röplabdaedző

Sporttörténeti események bemutatása után írásom végére hagytam beszámolómat az 1952. év nagy eseményéről, a mónosbéli olimpiáról.

Apámat, aki a Dél-Mátra főmérnöke volt, 1952 tavaszán Egerbe helyezték, és a Heves megyei Erdőgazdasági Egyesülés főmérnökének nevezték ki. Egerben lakást nem tudtak adni, így kerültünk Mónosbélbe, az ottani „felső kastélyba”, ahol nekünk, gyerekeknek csodálatos másfél év következett. A kastélyban két családot helyeztek el, mellettünk Wolf Miklós erdész lakott a családjával. (6. kép)

A kastély bizonyos Szabó Miklós középirtokos tulajdona volt, 1945 után államosították, a tulajdonost Sibériába vitték „málenkij robotra”.

6. kép. A mónosbéli „felső kastély”

A főépület mellett egy kisebb épület részben helyezték el az akkor alakult Mónosbéli Üzemegység egyetlen irodáját két fő személyzettel: Wolf Miklós volt az üzemegység-vezető, Paolik Géza pedig az adminisztrátor.

A kastélyhoz tartozott egy közel másfél hektáros – gyermeki szemmel leírhatatlanul szép – erdős park, patakka, pisztrángos tavakkal, évszázados fákkal, külön gyümölcsössele. Amikor nagyapám meglátogatott bennünket, a gyönyörűség láttán megilletődött idézte Kisfaludi Sándort:

Ott, ahol én nevelkedtem,
Egy dombról egy patak folyt:
Hányszor ott nem estvélettem,
Éltem akkor boldog volt.

Azon a nyáron zajlottak a helsinki olimpia versenyei. Ahogy gyarapodtak a magyarok aranyérméi, egyre nagyobb lelkesedéssel hallgattuk a rádió közvetítéseit, szinte mindvégig az olimpia lázában égtünk, akkor határoztuk el Laci bátyámmal és a szomszéd család Karcsi nevű fiával, hogy mi is megrendezzük a magunk olimpiáját. Egyre többen csatlakoztak a nagy rendezvényhez: a szomszédos Bélapátfalváról ájított hozzánk Ecsedy Dini, ma Eger ismert fogorvosa – ő volt a játékok fő moztatója –, vele együtt jött Veres Pityu, tehetséges sportember. Őket még abból az időből ismertük, amikor apám bélapátfalvi gondnok volt. Közélünkben lakott Erdélyi Pityu, aki ma Egerben ügyvéd. Rajtuk kívül még néhányan részt vettek mónosbéli iskolatársaink közül.

A kastély parkja és környéke alkalmas volt jó néhány sportág megrendezésére. Az épület előtt volt egy nagy füves terület, ahol futballmeccseket, futóversenyeket tartottuk, a maratoni futást a környék földútjain rendeztük. Evezéshez kihoztuk szüleink mosóteknőjét és megtanultuk az evezést a pisztrángos tavakban, erről bemutatok egy fotót (7. kép), amelyen Laci bátyám szelí a habokat. Ebben ő volt a legjobb.

Az erdészeti volt két nyugodt vérmérsékletű szürke lova, ezek jól megfeleltek a nem túl fejlett lovagló tudományunknak. A verseny itt abból állt, hogy

7. kép. Wágner Laci a „csónakban”

egyenként körbelovagoltuk az udvart és mértük az időket (8. kép).

8. kép. Ecsédy Dini a lovon

A korábbi tulajdonos a park közepén épített egy fürdőmedencét. Ennek feltöltésére a közeli Vízfőnél eredő bővizű patakocskát szolgált, amelyet egy terelővel lehetett a medencéhez irányítani. Ez a patak látta el vízzel a kastély közelében lévő vízimalmot, amely az '50-es években még működött. Amikor a medence töltéséhez majdnem az egész vízmennyiséget eltereltük, a dühös molnár megjelent, botozással fenyegetett, és csak akkor folytathattuk, amikor a malom állt.

Az úszóversenyeket ebben az 5-3 méteres úszómedencében, falusi gyerekekből összeverődött népes közönség előtt tartottuk meg.

Népszerű volt a kastély előtti gyepen rendezett hátrafutó verseny, ebbe még lányok is beneveztek. Itt egy kis baleset is történt, a réten átmenő gyalogösvényen az egyik lány megbotlott, hanyatt esett, és alaposan megütötte a hátsó fertályát.

Említést érdemel a kalapácsvetés. A helsinki eseményeket akkoriban rádióon követtük, tv még nem létezett, arról nem volt elképzelésünk, hogy a sportban használatos kalapács hogy néz ki. Egyféle kalapácsot ismertünk, a mindennapok ismert nyeles szerelmét, ezzel akartuk megrendezni a kalapácsvetést. Sajnos ez a verseny-

szám kudarcba fulladt, az első dobásnál a szerszám nyele kitört, a verseny félbeszakadt, szüleink szigorú dorgálása következett.

Az „olimpián” kívül még sokféle sportágat kipróbáltunk Mónosbélben: célba lövés csúzlival, íjászat mogyoróbotból készült íjakkal, nád nyílvevesszővel, síelés saját készítésű sítalpakkal, fáramászás időméréssel, távgyaloglás, gombfoci a téli időkben, és még jó néhány sportág.

Csodálatosan szép volt a Mónosbélben töltött másfél év. 1953-ban apám Egerben kapott lakást, fájó szívvel el kellett hagynunk ezt a kis falut, amelyet így jellemezhetek: igazi paradicsom gyermekek számára.

Amikor 50 év elteltével meglátogattam a kastélyt és a parkot, egy világ omlott össze bennem. A hegyről lefutó patakot a közeli bányászattal eltüntették, helyenként a nyomait még fel lehet fedezni. A pisztrángos tavak is eltűntek, már csak a kiszáradt tómaradványokról tudtam felvételt készíteni. A medencének már nyoma sincs. Az egykor gyönyörű park elhanyagolt, lehangoló.

Az akkori játszótársak közül még néhányan élünk és őrizzük az emlékeket.

Wágner Tibor
ny. erdőmérnök

Szulcsán Gábor (1975–2011)

Szulcsán Gábor 1975. szeptember 11-én Kiskunfélegyházán született.

Kötődése az alföldi tájhoz egész életét végig kísérte. A Szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskolában érettségizett

1993-ban, és ugyanebben az évben felvételt nyert a Soproni Egyetemre. 1998-ban az Erdőmérnöki Karon okleveles erdőmérnökként végzett, majd egy évvel később okleveles erdőmérnök-tanári képesítést szerzett. Az ott eltöltött évekről sok szép közös emlék jut sokunk eszébe. Már ott is a társaság mozgatórugója, aktív szereplője volt.

Első és egyetlen munkahelye a KEFAG Zrt. és jogelődje, ahol több mint 12 évvel ezelőtt, 1998. augusztus 17-én, az Erdészeti Szaporítóanyag Központban gyakornokként kezdte a pályáját, majd fél év múlva kinevezték kutatófejlesztő mérnöknek. Pályája kezdetétől részt vett a Növényi Génbank Tanács Erdészeti Munkabizottságának munkájában, a különböző erdei gyümölcsök (mint a vadrózsa, mádárseresnye, berkenyék), valamint a Duna-Tisza közén gazdaságilag fontos fafajok (fekete és fehér nyár, feketefenyő) génmegőrzésében, magtermesztő ültetvényeik létrehozásában. 2006-ban látott hozzá a feketefenyő mag-

termesztő ültetvény kialakításához és ekkor kezdte el a fekete nyár génmegőrzési-kutatási munkát is, amelynek az volt a célja, hogy a Duna-Tisza közének változatos termőhelyi viszonyaihoz alkalmazkodott genotípusokat azonosítsa és szelektáljon, majd belőlük egy olyan géntípusot hozzon létre, amely egyben magtermesztő ültetvényként is használható. Ezt a munkát PhD-dolgozat keretében tervezte feldolgozni, ezért 2006-ban beiratkozott a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karának Doktori Iskolájába, amit sikeresen elvégzett, már csak a disszertáció összeállítására volt hátra.

A feketenyár-kutatással kapcsolatban külföldi tudományos kapcsolatok kiépítésére is törekedett. Franciaországban az INRA feketenyár-kutatási eredményeit tanulmányozta Bretagne-ban 2008. nyarán. A kutatással párhuzamosan részt vett a KEFAG Zrt. területén az akác magtermő állományok kijelölésében, majd szervezte ezekben a maggyűjtést, végül a mag feldolgozást és értékesítést. Részt vett a KEFAG Zrt. innovációs tevékenységében és szervezte azt a részvény-társaság szintjén.

2005-től haláláig tagja volt az Országos Magyar Méhészeti Egyesület Észak-Bács-Kiskun Megyei Szervezetének és 2005–2008-ig elnöke a HÍRŐS MÉZ Szövetkezetnek.

2006-ban megválasztották az Alföldi Erdőkért Egyesület titkárának. Ezt a munkakört is nagy odaadással, és kiváló diplomáciai érzékkel látta el. Számos, rendkívül sikeres Kutató Napot szervezett, és neki köszönhe-

tő „Az erdei lombos fák magjai – a begyűjtéstől a vetésig” c. hiánypótló szakkönyv 2008. évi kiadása is.

A háttérben alkotva számos olyan dolog létrehozásában vállalt fontos szerepet, amelyek mind a mai napig meghatározóak a KEFAG Zrt. életében.

Nyugodjék békében!

Zilahy Aladár (1920–2011)

Budapesten született, a Piarista Gimnáziumban érettségizett. A Műegyetem Erdőmérnöki Osztályán 1950-ben szerzett erdőmérnöki oklevelet. A soproni tanulmányok után, 1950-ben Egerben kap állást. A II. sz. Erdőrendezőállományában kilenc éven át dolgozik földmérő, illetve üzemtervező mérnökként.

1959-től a Nyugat-Bükki Állami Erdőgazdaság Erdőművelési Osztályán erdőművelési előadói és csoportvezetői beosztásokban tevékenykedik.

Erdőművelési munkákat tervez és szervez, majd berendezi az erdőgazdaság talajvizsgálati laboratóriumát, termőhely-feltárási munkákat végez. Tervezi a zöldövezeti, illetve környezetvédő fásításokat, szervezi az erdőgazdaság területén szükséges közjóléti

munkákat. Közreműködik az Erdőgazdaság területére vonatkozó erdőtípusológiai útmutató kidolgozásában.

Publikációi jelennek meg az Élet és Tudományban, a Bükk Nemzeti Parkot ismerető könyvben.

Felügyeli a területükön levő védett objektumokkal kapcsolatos munkákat.

Megalakulásától tagja a Városi, majd 5 éven át a Megyei Környezetvédelmi Bizottságnak, és az „ÉLETFA” Környezetvédelmi Szövetségnek.

Elkészíti a szilvászáradi Szalajka-völgy távlati fejlesztési tervét, és a völgyben álló „Király-féle ház” műemléki helyreállítása után 1980-tól kezdi meg, majd 1982-től nyugdíjasként folytatja az itt létesítendő Erdészeti Múzeum kiállítási anyagának gyűjtését. A múzeum felavatására az 1985. évi Egri Vándorgyűlés alkalmával kerül sor.

1985-től 2005-ig vezette a Szalajka-völgy Erdészeti Múzeumot. 2009-ben érte az örömteli megtiszteltetés, hogy a múzeum, megemlékezésül, felvette a Zilahy Aladár Erdészeti Múzeum nevet!

Munkái során több vállalati és miniszteri dicséretet és kitüntetést kapott. Elnyerte a Széchenyi-emlékplakettet, a NIMRÓD-emlékérmet, a Kaán Károly-emlékérmet, „Az ember az erdőért” kitüntetést és emlékplakettet, valamint a Magyar Vadászkamara aranyérmét.

2010-ben vette át gyémántdiplomáját.

Soproni feleségével 62 évi házasságban élt hiteles, példamutató életet.

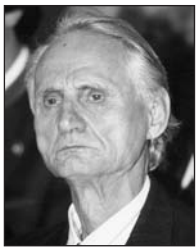
Hosszú betegségét hitéből fakadó erővel, megadással és türelemmel viselte.

Nyugodjék békében!

Hábel György

Regős István

(1929–2011)

Életének 82-dik évében váratlanul elhunyt Regős István erdőmérnök, nyugalmazott osztályvezető, a Somogyi Erdőkért Aranygyűrű kitüntetettje.

A Bakony „fővárosában”, az erdők által övezett Bakonybélben, Rottenbücher Istvánként született. Szülei az Apátságban dolgoztak. A gyors észjárású fiú taníttatása sok gondot jelentett a szüleinek, végül főapáti ösztöndíjjal, több éven keresztül úgynevezett „sorkosztosként” érettségizett Pápán, a bencés gimnáziumban. A természethez ezer szállal kötődő fiatalembernek az erdőmérnöki pályát javasolták – ám ekkor is felmerült a kérdés: miből? Végül népi kollégistaként került 1948-ban a Soproni Erdőmérnöki Főiskolára, amit 1952-ben sikeresen elvégzett.

Friss diplomásként a Bakonyzentlászli Erdészethez került, ahol hamarosan erdőszetvezető-helyettes lett. Ez a számára örömteli helyzet rövid ideig tartott, fél év után felparancsolták Pestre, az Országos Erdészeti Főigazgatósághoz. Fiatal szakemberként itt nem érezte jól magát, mindenképpen erdőszetnél szeretett volna elhelyezkedni. Főnökei végül tudomásul vették kérését, lehe-

lyezték a Marcali Erdőgazdasághoz, a Kéthelyi Erdészet megüresült vezetői helyére. Az átszervezések során hamarosan megalakult Zamárdiban az Észak-somogyi Erdőgazdaság, ide került a Marcali Erdészet, melynek ő lett a vezetője. Ezt az időszakot vallotta életébe legszebb időszakának. Megszerette a somogyi erdőket és ez idő alatt nősült meg – egy kerületvezető erdész lányát vette feleségül. Végleg Somogyban maradt.

Tíz év után becsábították a gazdaság központjába. Dolgozott fáhasználati vonalon, aztán a tercvcsoporthoz volt a vezetője, majd 1967-ben kinevezték az erdőgazdaság főmérnökévé.

1970-ben, a SEFAG megalakulásakor – akarata ellenére – Kaposvárra, a központba helyezték faipari osztályvezetőnek, majd faipari igazgató lett. Rövid ideig a Kaposvári Erdészet vezetője is volt, majd 1973-tól – már véglegesen – közzgazdasági osztályvezető lett. Korábban Zamárdiban is dolgozott hasonló területen tercvcsoporthoz vezetőként, ott is szeretett a számokkal foglalkozni, különböző összeállításokat, kimutatásokat készíteni. Munkatársaival kialakítottak egy tervezési és információs rendszert, amellyel az egységek teljesítményeit lehetett havonta összegezni, összehasonlítani. Minden erdészet és gyár-egység látta a saját teljesítményét és azt is, hogy a többi egység hogy áll. Szerette a munkáját, igyekezett jól maradni a gyakorlathoz, rengeteget járt ki erdészetekhez, és ha csak tehette, az erdőbe is. Ebben a beosztásában dolgozott '89-es nyugdíjazásáig.

Munkáját jó néhány kitüntetéssel ismerték el – több Kiváló Dolgozó, Kiváló Munkáért kitüntetés, Nagyváthy Érem, Munka Érdemrend ezüst fokozata kétszer is. Már nyugdíjasként, 2005-ben elnyerte a Somogyi Erdőkért aranygyűrűs kitüntetést. Elmondása szerint ezt becsülte a legtöbbre, mivel ezt volt munkatársai javasolták: „*Azt hiszem, és merem remélni, hogy az aranygyűrű adományozása nem csak egy bosszú, munkában eltöltött időszak szakmai teljesítményét, hanem valamilyen emberi magatartást is elismer. Közvetlen ember voltam, a központi és erdőszeti kollégákat, munkatársakat egyaránt tiszteltem, becsültem. Hosszú szolgálati időm alatt következetesen, görcsösen ragaszkodtam egy szakmai közösséghez, ahonnan elmozdítani nem tudtak, nem is akartam.*”

Emlékét megőrizzük!

Detrich Miklós

Dudás István

(1948–2011)

1972-ben végzett a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karán. Pályakezdése a Mecseki EFAG-hoz kötődik. A Hetvehelyi Erdészetnél kezdett dolgozni fáhasználati műszaki vezetőként, majd a Pécsvárad Erdészetnél értékesítési és erdőművelési műszaki vezetőként ismerkedik meg az erdőgazdálkodás nehézségeivel, szépségeivel.

Utolsó egyetemi éveire esik családalapítása. Felesége, Ágnes óvónő, óvodavezető a Pécshez közeli Hirden. A család a kezdeti nehézségek, küzdelmes évek után itt talált otthonra. Házasságukból két gyermek született. 1975-ben munkahelyet vált, a MÉM Pécsi Állami Erdőrendezőségéhez, annak átszervezését követően a Pécsi Erdőfelügyelőséghez kerül, ahol is 1988-ig erdőfelügyelői feladatokat lát el.

Ezt követően két évig a Pécsi Erdőfelügyeleti Osztályt vezeti. Céltudatos, szakmailag felkészült, széles látókörű, kitűnik gyakorlatiasságával, szervező és problémamegoldó képességével, majd 1990-től már a Pécsi Erdőfelügyelőség igazgatóhelyettese.

Az erdőszeti igazgatás átszervezését követően 1997-től az új szervezet, az ÁESZ Pécsi Igazgatóságának igazgatóhelyettese, az Erdőfelügyelőség vezetője. Ebben a munkakörben dolgozik 2006 közepéig, – rövid ideig a Pécsi Igazgatóság megbízott igazgatója. Támogatója és elkötelezettje az erdőszeti közjóléti fejlesztéseknek.

Amikor szükség volt rá, mindig talált forrást egy-egy arborétumra, parkra, erdei iskolára, pihenőre, közjóléti objektumra, egy-egy célirányos fejlesztésre. Közben folyamatosan eleget tesz társadalmi megbízásainak, kiveszi részét a szakszervezeti munkából is.

Súlyos betegségen, műtéten esik át 2000-ban, mely őt szemléletének kapcsolatainak, átértékelésére készíti. Érdekes egyénisége, vezetői fellépése mögött fölsejlett előttünk, kollégái előtt a megoldások kétségek között kereső ember.

Az erdőszeti igazgatás 2006. évi ismételt átszervezéséből adódó új feladatokat már tehernek véli, és az új szervezet, az MgSzH helyett a „premiüm éveket” és a nyugdíjazást választja.

Nyugdíjasként sem tudott azonban elszakadni az erdőtől, az elmúlt közel negyven év tapasztalatát a magánerdő-gazdálkodókkal kívánta megosztani, a magánerdő-gazdálkodásban kívánta hasznosítani.

Ismerősei, barátai és a szakmai környezete megdöbbenve értesült az orvul támadó súlyos betegségéről. A nyár elején még személyesen kezdeményezett többünkkel egy baráti találkozót. Tájékozott volt, minden érdekelte, de láttuk, hogy tisztában volt állapotával, józsanul nézett szembe a megváltoztathatatlanul...

A család tragédiájának kiteljesedéseként a már több éve súlyos beteg feleségével, Ágnessel együtt kerültek kórházba. Küzdelme mindössze nyolc hónapig tartott. Halála, majd feleségének két nappal később jött halálhíre lehet sorsszerű, de így együtt szinte irracionális, alig feldolgozható.

Tisztelet az embernek, aki rövidre szabott, küzdelmes életpályáján türelemmel viselte a szenvedést is.

Megrendülten, nagy részvét mellett együtt vettünk búcsút a családapától és az édesanyától 2011. augusztus 26-án a Pécsi Köztemetőben.

István! Emléked kegyelettel megőrizzük, mint ahogy őrzik azt a közreműködéseddel létesült erdők, közjót szolgáló létesítményeid; arborétumok, tanösvények és erdei iskolák.

Nyugodj békében!

Miszláng Lajos

Zalai erdők szépsége, fotókiállítás Nagykanizsán

Az Európai Erdők Hete rendezvénysorozat keretében Nagykanizsán a Magyar Plakát Házban a zalai erdők szépségéről nyílt fotókiállítás. A megnyitójára érkező vendégeket *Varga Attila*, a helyi csoport titkára köszöntötte. A kiállítást – a helyi iskola tanulóinak kulturális műsora után – *Rosta Gyula* a Zalaerdő Zrt. vezérigazgatója nyitotta meg.

Az erdőgazdaság arra törekszik, hogy a lakossággal, a fiatalokkal, tanulókkal megismertesse a természet szépségeit, a gyönyörű erdőket. A természetfotók eszközével a széles közönség – különösen a fiatalabb korosztály – gondolkodását környezettudatosabbá, a meglévő értékeket jobban becsülővé válhat.

A közönség a fotókat OEE 142. zalaegerszegi vándorgyűlésén már láthatta. Az akkori szavazás alapján, a helyezettek tiszteletdíjukat most vehették át.

Az első helyezést *Pintér Csaba* „Másnap” című fotója, a második helyezést *Léránt János* „Mese völgy” című alkotása, a harmadik helyezést megosztva *Jakabfi Ferenc* „Obornaki hajnal” (lásd címlap) és *Vaski László* „Harasztí” című fotója nyerte el.

Szakács László

Fekete István nyomában

Ötödik alkalommal került megrendezésre a Fekete István nyomában elnevezésű természetismereti, életrajzi, terepi akadályverseny.

Közel 30 csapat mérte össze tudását az író kezdő gazdaszéveinek vidékén, Bakóca és Alsókövesd környékén. A felső tagozatosok Bakócáról indultak, a cél Nagymátén, a Fekete István Fűvészkertben volt. A Fekete István Emlékösvény 5 kilométeres szakaszán a növény- és állatfajok felismerése, a természetjárással, természetvédelemmel, erdő- és vadgazdálkodással kapcsolatos feladatok mellett az író életével, különösen a környékhez kötődő emlékeivel, írásaival is tisztában kellett lenniük a versenyzőknek.

A verseny szervezői: a Mecsekerdő Zrt. Sásdi Erdészete, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, az ajkai Fekete István Irodalmi Társaság és a dombóvári Fekete István Kulturális Egyesület.

Pintér Ottó

Megjelent az első erdőtervezési rendelet

Megkezdődik a körzeti erdőtervezés. Hosszú előkészítő munka és egyeztetési folyamat után, megjelent a vidékfejlesztési miniszter 96/2011. (X. 17.) VM sz. rendelete, a 2011. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról. A rendelet az első ún. erdőtervezési rendelet, ami megjelent a 2009. évi XXXVII. törvény (új Erdőtörvény) hatályba lépése óta - a törvény, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló, 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet előírásai nyomán. E jogszabály alapján (mely 15 erdőtervezési körzetet érint az országban kialakított 150 körzetből), most indulhat meg először az új Erdőtörvény szerint való erdőtervezés. A jelenlegi körzeti erdőtervezés alá vont erdőtervezési körzetek: Budapesti, Pilis-Visegrádi, Kab-hegyi, Alpokaljai, Gyöngös-Pinka menti, Nagykanizsai, Kaszói, Gemenci, Sásdi, Harkakötönyi, Hajdúhát-Bihari, Bánhorváti, Erdőbényei, Parádi, Kemencei. A rendelet tartalma várhatóan precedens értékű lesz, azaz egyfajta mintául fog szolgálni az ezután évről-évre kiadandó, a többi er-

dőtervezési körzetet ütemezetten érintő erdőterv-rendeletekhez.

(OEE online)

Az MFB biztosítja dolgozóit

Négy évre 520 millió forintért biztosítja a cégcsoportja 13 ezer dolgozóját az MFB az Allianz-nál. A Magyar Fejlesztési Bank (MFB) Zrt. csoportos élet-, baleset- és egészségbiztosítási szerződést kötött az általa tulajdonolt és tulajdonosi joggyakorlása körébe tartozó gazdálkodó szervezetek 13 ezer dolgozójára (a létszám plusz ötven százalékkal bővíülhet) – derül ki az MFB közbeszerzési tájékoztatójából, amely az uniós közbeszerzési értesítőben jelent meg. A szerződés határozatlan időre szól, éves díja 127,6 millió forint. A nyílt eljáráson hét ajánlat érkezett, közülük a nyertes az Allianz Hungaria Zrt.-é lett. A bank a szerződés értékét előzetesen, négy évre számolva, 520 millió forintra becsülte. A győztesen kívül ajánlatot adott még be az Union Vienna Insurance Group, a Signal, a Groupama Garancia, a CIG Pannónia, az MKB Életbiztosító, valamint a Generali-Providencia. A szeptember közepén kiválasztott biztosítóval szeptember 28-án már szerződést is kötötték.

(Napi)

Emléktábla-avatás a Mecsekben

Három civil szervezet összefogásával és a Mecsekerdő Zrt. anyagi támogatásával megújult Pécs egyik kedvelt kirándulóhelye, a Tripammer-fánál lévő emlékhely. A bekerített kocsányos tölgy *Tripammer Károly*, Pécs szabad királyi város egykori erdőmesterének emlékét őrzi. A Mecsek Egyesület, a Baranya Megyei Természetbarát Szövetség és az Országos Erdészeti Egyesület Baranya Megyei Helyi Csoportja közösen újította fel a tölgy környezetét és állított egy új emlékoszlopot. A fából faragott oszlop *Baumann József*, a Mecsek Egyesület tagjának alkotása, akinek nevéhez számos mecseki forrás felújítása fűződik. A Tripammer-fa a turisták kedvelt pihenőhelye 1958-ban az erdészszakma éves seregszemléjének számító Országos Erdészeti Egyesület Vándorgyűlésének egyik helyszíne volt. 1986-ban *Rockenbauer Pál* és társai az „... És még egymillió lépés” című film forgatócsoportjával jártak itt, 2010-ben pedig az Országos Erdészeti Egyesület az „Év erdésze” című versenynek helyszíne volt...

(ForestPress)

MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zártkörűen Működő Részvénytársaság

Az energia irányítója

Megszépül a Szépjuhászné

Együtműködés a MAVIR és a Pilisi Parkerdő között

Drága csapatépítő tréningek helyett közös munka a köz javára – erre szavazott évekkal ezelőtt a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Rendszerirányító Zrt. (MAVIR) vezetősége, amikor még 2008 őszén kiültetésre kerültek a társaság által adományozott támogatásból vásárolt fácskák a Pilisi Parkerdő területén. Vagyis a mavirosok – élükön Tari Gábor vezérigazgatóval – maguk is részt vettek a 9 ezer tölgyfacsemete

kiültetésében a Szépjuhászné turistapihenőnél. Az ültetést az erdészeti kollégák felügyelete mellett sikerült a tervezett határidő fele alatt teljesíteni és a jó példa mellett a jó levegő és hangulat is hozzájárult, hogy azóta már hagyománnyá vált az együtműködés: azóta megújult az átvezető gyalogút és az izmosodó fácskák immár egy felújított játszótér új játszóeszközeivel együtt várják az embercsemeteket.

A MAVIR a hazai villamosenergia-rendszer irányítójaként és a nagy-

feszültségű hálózat tulajdonosaként nem most kezdte a környezettudatos akciókat: évtizedes madárvédelmi tevékenysége és a madárvédelemmel közös műfészek-telepítési tevékenységének nagy szerepe van abban, hogy Magyarországon megállt a kerecsensólymok fogyatkozása. A Hárs-hegy egyik legnépszerűbb kirándulóhelyének patronálása további lépés élőhelyük felelősségteljes megőrzése és a vállalati kultúra erősítése terén egyaránt.

H-1031 BUDAPEST, ANIKÓ U. 4., TELEFON: (+36 1) 304 1000, FAX: (+36 1) 304 1719, WWW.MAVIR.HU

Máltán a kőszegi gólyák

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságának munkatársai a napokban kapták a hírt: a kőszegi Madárvédelmi Mintatelepükön gyűrűzött fehér gólyák három példánya Málta szigetén pihent, majd továbbrepült Afrika partjai felé.

A kőszegi Chernel-kertben minden szabadon engedett madárra gyűrű kerül. A gólyák közül kettő alig egy hónappal korábban kapta gyűrűjét Kőszegen, egy pedig a tavalyi évben. Előbbiek vasi, ill. Győr-Moson-Sopron megyei fészkekből kiesett fiatal madarak, míg az utóbbi a Chernel-kertben, sérült szülők fiókjaként bújt ki a tojásból. A madarak két hét alatt tették meg az 1300 km-es távolságot.

A gólyák megfigyelése kisebb szenzációt keltett a szigeten, amely a madárvédők körében „háborús övezetként” ismert. A máltai orvvadászok ugyanis csapdazzák és vadásszák a vonuló madarakat. Annak ellenére, hogy az Európai Unió folyamatos nyomásgyakorlással próbálja rávenni Máltát a

közösség madárvédelmi irányelvének betartására, az illegális vadászat visszaszorítása kevés eredménnyel jár. Így aztán Máltán ritkaságszámba megy, ha valaki gólya méretű, élő madarat tud meg-

figyelni. Nem csoda hát, hogy mintegy 200 fős tömeg gyűlt össze a helyi futballpálya reflektorain pihenő kőszegi gólyák látványára a Mgarr nevű kisváros

utcáin. A madarak nyugalma a madárvédők és a helyi rendőrség egész éjszaka vigyázott, reggel pedig addig kísérték őket a szárazföldön, amíg el nem tűntek a tenger felett Afrika partjai felé.

A BirdLife Málta még aznap sajtóhírben tette közzé a gólyák történetét.

A Magyarországon gyűrűzött több mint ötezer fehér gólyából mostanáig még egy sem került meg Máltán. A gyűrűzési adatok alapján tehát joggal feltételezték, hogy gólyáink vonulásuk során kizárólag a Boszporuszon át vezető útvonalat használják. Bár ez az elmélet a nálunk fészkelő madarak vonatkozásában továbbra is igaz, a kőszegi gólyák esete azonban tovább árnyalja a vonulásukról eddig kialakult képet.

Ezek a madarak már kétszer megmenekültek a pusztulástól, és bár még nagyon sok veszély leselkedik rájuk a vonulás során, a természetvédelmi szakemberek bíznak benne, hogy túléljük a nagy utazást.

Őrségi Nemzeti Park

hírfa

fagazdaság, asztalos-, bútoripar, belsőépítészet, építőanyagipar

faipari információs lap

megjelenik havonta

Vállalkozásaihoz szakmai információ • **S**zolgáltatás • **A**dás-vétel • **P**artnerkeresés

Szerkesztőség
Budapest XIII., Klapka u. 11.
1400 Bp. 7. Pf.64.

Tel./Fax: 342-2776
Telefon: 462-8003, 462-8000/126
E-mail: hirfa@hirfa.hu

HIRDETÉSFELVÉTEL
A SZERKESZTŐSÉGBEN
Levélben, faxon
vagy személyesen

www.hirfa.hu

Vágjon a sűrűjébe!

Vannak, akik kifejezetten erdőre születtek. A STIHL két új motorfűrészé is a sűrűben érzi igazán jól magát. Az MS 241 C-M és az MS 441 C-M modellek mindegyikét az új M-Tronic motorvezérléssel szereltük. Az új rendszer teljesen elektronikus. Valamennyi üzemiállapotban szabályozza a gyújtási időt és az üzemanyag-adagolást, a hőmérséklettől és a tengerszint feletti magasságtól függően. Folyamatosan optimális motorteljesítményt, állandó legnagyobb fordulatszámot és nagyon jó gyorsulási jellemzőket biztosít. A STIHL motorfűrészeknek az erdő a természetes élőhelye.

ANDREAS STIHL KFT.

2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

www.stihl.hu
Látogasson el honlapunkra!

STIHL®